

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Kristína Gabíková

**Europeizácia rozvojovej spolupráce Českej
republiky**

Bakalárska práca

Praha 2011

Autor práce: **Kristína Gabíková**

Vedoucí práce: **Mgr. Jan Váška**

Rok obhajoby: **2011**

Bibliografický záznam

Gabíková, Kristína, *Europeizácia rozvojovej spolupráce Českej republiky*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2011, Vedúci bakalárskej práce:Mgr Jan Váška.

Abstrakt

Práca pojednáva o vplyve Európskej únie na zahraničnú rozvojovú pomoc ČR.Z dôvodu zachytenia zmeny , ku ktorej došlo v tejto oblasti po vstupe ČR do EÚ, sa práca venuje koncepcii rozvojovej pomoci ČR aj pred rokom 2004.

Prvá časť práce sa zaoberá vymedzením pojmov europeizácia a rozvojová pomoc a popisom rozvojovej pomoci EÚ .Obsahovo najrozsiahlejšiu a taktiež najdôležitejšiu časť práce tvorí popis vývoja a transformácie zahraničnej rozvojovej pomoci ČR. Tá je rozčlenená na tri základné obdobia na základe ktorých je poukázané na zmenu v koncepcii rozvojovej pomoci.

Abstrakt

The work focuses on the influence of European Union on the development policy of Czech republic. Because of description of the change , the content of the work is also czech development policy before 2004. Aim of the first part is to characterize concepts of europeanization, development aid and development aid of European Union. The largest and the most important part of the work is made by description of the progress and transformation of czech development policy. This part is divided into three periods, under which will be change of development policy demonstrated.

Kľúčové slová

rozvojová pomoc ČR, rozvojová pomoc EÚ, europeizácia, OECD, Miléniové ciele, rozvojové stredisko, Česká rozvojová agentúra

Keywords

development aid of Czech republic, development aid of the EU, europeanisation, OECD, Millennium Goals, Development Centre, Czech Development Agency

Rozsah práce: 71 100

Prehlásenie

1. Prehlasujem, že som prácu spracovala samostatne a použila som len uvedené pramene a literatúru.
2. Prehlasujem, že práca nebola využitá k získaniu iného titulu.
3. Souhlasím s tým, aby práce bola zprístupnená pre študijné a výskumné účely.

V Prahe dňa 18.5.2011

Kristína Gabíková

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som chcela poďakovať za pomoc pri vypracovaní práce, jej odborné vedenie a podnety Mgr. Janovi Váškovi.

Institut mezinárodních studií

Projekt bakalářské práce

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
Jméno:	Kristína Gabíková
E-mail:	kristina.gabikova@yahoo.co.uk
Semestr:	letný
Akademický rok:	2010/2011
Název práce:	Europeizácia rozvojovej spolupráce Českej republiky
Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok):	letný 2011
Vedoucí bakalářského semináře:	Doc. PhDr. Jiří Vykoukal, Csc.
Vedoucí práce (není povinné):	Mgr. Jan Váška
Zdůvodnění výběru tématu práce	Pre tému práce som sa rozhodla z dôvodu osobného záujmu problematiku rozvojovej pomoci. Som taktiež študentkou európskych štúdií a preto som sa rozhodla získané poznatky využiť pri písaní tejto práce.
Předpokládaný cíl (5 řádek):	Cieľom práce je popísať rozvojovú pomoc ČR a zistiť do akej miery bola ovplyvnená členstvom v EÚ.
Základní charakteristika tématu	Československo bolo poskytovateľom rozvojovej pomoci menej vyspelým štýtom už od konca 50. rokov 20. storočia. Po roku 1989 došlo k útlmu tejto politiky, ktorá bola obnovená až v roku 1996, prostredníctvom Vládneho programu rozvojovej pomoci. V roku 2001 sa vláda uzniesla na potreba vypracovať návrh povinnosti a narokov Českej republiky, po vstupe do Európskej unie. Následne bola prijatá Koncepcia zahraničnej rozvojovej pomoci pre obdobie rokov 2002-2007, ktorá bližšie určí ciele, priority, nástroje a financovanie zahraničnej rozvojovej pomoci a v roku 2007 bola uskutočnená reforma zahraničnej pomoci ČR.
Předpokládaná struktura práce	Úvodné časti práce budú venované vymedzeniu pojmov europeizácia, rozvojová pomoc a rozvojová politika EÚ. Jadro práce bude tvoriť rozvojová pomoc ČR, ktorá bude skúmaná na základe troch období.
	<ul style="list-style-type: none">• Základní literatura• Nicol Adamcová, <i>Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky</i> (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2006), 153 s.

- Maria Green Cowles, James Caporaso a Thomas Risse, *Transforming Europe: Europeanization and domestic change* (Ithaca: Cornell University Press, 2001). 272 s.
- Věra Exnerová, *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidi zajímají* (Praha: Člověk v tísni, 2005). 225 s.
- Kevin Featherstone a Claudio M. Radaelli, eds., *The politics of europeanization* (Oxford: Oxford University Press, 2003). 351 s.
- Petr Jelínek, Jan Kroužek a Václav Náprstek, *Rozvojová politika Evropské unie* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003). 92 s.
- Šárka Waisová, *Ve stínu modernity: perspektivy a problémy rozvoje* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005). 375 s.
- Jana Hecová, „*Střední Evropa na cestě k efektivní rozvojové pomoci*“, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2007). 15
- Ondřej Horký, „*The Europeanization of development policy: Acceptance, accomodation and resistance of the Czech republic?*“ (Bonn: Deutsches Institut für Entwicklungspolitik, 2010). 46s.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

OBSAH

ÚVOD.....	11
1. TEÓRIA EUROPEIZÁCIE	14
1.1. <i>Definícia pojmu europeizácia.....</i>	<i>14</i>
1.2. <i>Proces europeizácie.....</i>	<i>15</i>
2. DEFINÍCIA ZAHRANIČNEJ ROZVOJOVEJ POMOCI.....	16
3. ROZVOJOVÁ POLITIKA EÚ.....	17
3.1. <i>Právny základ, inštitucionálna štruktúra a financovanie rozvojovej pomoc EÚ.....</i>	<i>17</i>
3.2. <i>Rozvojové aktivity spoločenstva.....</i>	<i>19</i>
4. ZAHRANIČNÁ ROZVOJOVÁ POMOC ČESKEJ REPUBLIKY.....	21
4.1. <i>ZRP ČR v období rokov 1995-2002.....</i>	<i>22</i>
4.1.1. <i>Legislatívny a inštitucionálny rámec upravujúci oblasť rozvojovej politiky.....</i>	<i>22</i>
4.1.2. <i>Koncepcia a priority rozvojovej pomoci.....</i>	<i>23</i>
4.1.3. <i>Finančné toky.....</i>	<i>25</i>
4.1.4. <i>Realizácia rozvojovej pomoci.....</i>	<i>27</i>
4.2. <i>ZRP ČR obdobie rokov 2002-2004.....</i>	<i>28</i>
4.2.1. <i>Legislatívny a inštitucionálny rámec upravujúci oblasť rozvojovej politiky.....</i>	<i>28</i>
4.2.2. <i>Koncepcia a priority ZRP ČR.....</i>	<i>31</i>
4.2.3. <i>Finančné toky.....</i>	<i>35</i>
4.2.4. <i>Realizácia rozvojovej pomoci.....</i>	<i>37</i>
4.3. <i>ZRP ČR po vstupe do EÚ.....</i>	<i>39</i>
4.3.1. <i>Legislatívny a inštitucionálny rámec upravujúci oblasť ZRP ČR.....</i>	<i>39</i>
4.3.2. <i>Koncepcia a priority ZRP ČR.....</i>	<i>41</i>
4.3.3. <i>Finančné toky.....</i>	<i>45</i>
4.3.4. <i>Realizácia rozvojovej pomoci.....</i>	<i>47</i>
5. ZMENA ZRP ČR PO VSTUPE DO EÚ A VPLYV EUROPEIZAČNÉHO PROCESU.....	51
ZÁVER.....	53
SUMMARY.....	55
ZDROJE.....	56
ZOZNAM PRÍLOH.....	62

Úvod

Táto bakalárska práca sa zaoberá vývojom zahraničnej rozvojovej pomoci Českej republiky (ZRP) v kontexte europeizačného procesu.

Výskum v oblasti procesu europeizácie má narastajúcu tendenciu od 90. rokov 20. storočia. Rovnako narastá dôležitosť rozvojovej pomoci EÚ. Europeizácia rozvojovej politiky sa prejavuje predovšetkým u nových členských štátov EÚ. Podľa Lightfoota¹ je práve EÚ najvýznamnejším faktorom vplyvujúcim na formovanie rozvojovej politiky „nových“ členských štátov EÚ.

Napriek tomu sa dá konštatovať, že miera vplyvu EÚ na jednotlivé rozvojové politiky je odlišná. Zatiaľ čo najväčší vplyv EÚ je badateľný v rozvojovej politike Slovenskej republiky, v prípade Českej republiky sa dá hovoriť o „plytkej europeizácii“ (shallow europeization)² Tézou práce je predpoklad, že zmena koncepcie ZRP ČR nebola dôsledkom priameho tlaku vyvíjaného zo strany EÚ.

Teoretický základ práce je vzhľadom na vyššie uvedené, tvorený vymedzením pojmu europeizácia. Treba však upozorniť na fakt, že zásadným bodom tejto práce je europeizácia rozvojovej politiky ČR. Z toho dôvodu sa práca nemá ambíciu poskytnúť podrobný výskum samotného procesu europeizácie. Naopak vzhľadom na rozsah práce ide len akési stručné uvedenie do problematiky.

Fenomén europeizácie je v súčasnej dobe veľmi dobre spracovaný a venuje sa mu veľké množstvo autorov. Z tohto a aj z vyššie uvedených dôvodov práca nemôže pokryť všetky relevantné zdroje a čerpá len zo zdrojov najdôležitejších, vyhovujúcich potrebám práce.

Táto časť práce sa preto opiera predovšetkým o publikáciu Kevina Featherstonea a Claudia Radaelliho- „*The Politics of Europeanization*“ .

S publikáciou pracujem z dôvodu podrobnej typológie fenoménu europeizácie, vytvorenej Kevinom Featherstonom. Vzhľadom na tému považujem túto typológiu za nevyhnutý „stavebný kameň práce“. Z rovnakého dôvodu sa uvedená časť práce opiera aj o zborník „*The member States of the European Union*“. Goetz v tejto publikácii vymedzuje termín „plytká europeizácia“, (shallow europeization) s ktorým pracujeme už v zmienenej stati.

¹ Simon Lightfoot, „Enlargement and the Challenge of EU Development Policy“ *Perspectives on European Politics and Society* 9, č. 2 (jún 2008):138-139, http://www.ces.upol.cz/archiv/2009_1/Vittek_Lightfoot01_09.pdf (staženo 2. 2. 2011).

² Ondřej Horký, „*The Europeanization of development policy: Acceptance, accommodation and resistance of the Czech republic?*“ (Bonn:Deutsches Institut für Entwicklungspolitik, 2010), 1, [http://www.die-gdi.de/CMS-Homepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/\\$FILE/DP%2018.2010.pdf](http://www.die-gdi.de/CMS-Homepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/$FILE/DP%2018.2010.pdf) (stiahnuté 5.3.2011)

V nasledujúcich kapitolách sa venujem definícii rozvojovej pomoci a rozvojovej politike EÚ, pričom si všímam predovšetkým právny základ, inštitucionálnu štruktúru a financovanie tejto oblasti. Obsahovo najrozsiahlejšiu a taktiež najdôležitejšiu časť práce tvorí popis vývoja a transformácie ZRP ČR. Tá je rozčlenená na tri základné kapitoly, odrážajúce časové obdobia, na základe ktorých sa budem snažiť zachytiť zmenu a jej príčiny v rozvojovej pomoci ČR.

Prvé skúmané obdobie je ohraničené rokmi 1995 až 2001 a to z dôvodu prijatia *Zásad pre poskytovanie zahraničnej pomoci* v roku 1995. Tie sú základným dokumentom, určujúcim všeobecný rámec poskytovania rozvojovej pomoci.

V roku 2002 dochádza k prijatiu *Koncepcie zahraničnej rozvojovej pomoci Českej republiky na období rokov 2002 až 2007*. Vzhľadom na vstup ČR do EÚ a súčasne prijatie *Zásad zahraničnej rozvojovej spolupráce po vstupe ČR do EÚ* v roku 2004, druhé skúmané obdobie ohraničujem rokmi 2002 a 2004. Tretie skúmané obdobie logicky reflektuje stav rozvojovej pomoci po vstupe ČR do EÚ.

Vzhľadom na to, že v roku 2010 dochádza k prijatiu *Zákona o zahraničnej a rozvojovej spolupráci a humanitárnej pomoci poskytovanej do zahraničia*, tvoriaceho základný legislatívny rámec súčasnej rozvojovej pomoci, tretie obdobie je vymedzené práve rokom 2010, pričom skúmame aj uvedený zákon.

Na mieru zmeny ZRP ČR sa snažím poukázať na základe legislatívneho a inštitucionálneho rámca, koncepcie, priorít, finančných tokov a realizácie ZRP ČR, ktoré sledujem vo všetkých troch vymedzených obdobiach. Vo všetkých troch kapitolách sa tak zaoberám teritoriálnymi, sektorovými prioritami, aktérmi a nástrojmi, objemom multilaterálnej a bilaterálnej ZRP ČR, pričom v piatej kapitole sa pokusím objasniť do akej miery boli pozorované zmeny v ZRP ČR dôsledkom členstva v EÚ.

V tomto bode je nutné taktiež upozorniť na nedostatok štatistických údajov rozvojovej pomoci v období rokov 1995-2001. Česká rozvojová agentúra síce vedie databázu projektov financovaných zahraničnou rozvojovou spoluprácou, avšak z projektov realizovaných jednotlivými ministerstvami ČR v období 1996-2000 obsahuje daná databáza len 68 záznamov. Celkový počet projektov a miera detailov informácií však nezaručuje úplnosť údajov, pretože zohľadňuje len ochotu jednotlivých ministerstiev zdieľať dáta s vtedajším Rozvojovým strediskom. Z tohoto dôvodu som v tejto časti práce nútená čerpať predovšetkým zo zdrojov sekundárnych.

Kapitola sa síce opiera o primárny zdroj *Zásady pre poskytovanie zahraničnej pomoci*, ako jeho výrazný nedostatok však hodnotím poskytnutie len teoretických informácií o všeobecnom rámci rozvojovej pomoci. Menovaný nedostatok sa snažím eliminovať využitím „*Správy o*

zahraničnej rozvojovej spolupráci Českej republiky“, ktorá poskytuje objektívny popis nami skúmaného obdobia.

Napriek tomu, že Správa nehodnotí stav rozvojovej pomoci podrobne rok po roku, považujem ju vzhľadom na cieľ práce za dostatočný a adekvátny zdroj.

V ďalších častiach práce sa nepotýkam s problémom nedostupnosti zdrojov. Vyššie uvedené dokumenty tvoria základný rámec problematiky rozvojovej pomoci, a preto predovšetkým ich spracovanie tvorí nosnú časť tejto práce. Vzhľadom na fakt, že ide o oficiálne dokumenty, určujúce základný rámec rozvojovej politiky ČR, predpokladám vysokú dôveryhodnosť zdrojov. Na druhej strane si ale treba uvedomiť, že dané dokumenty informujú len o zásadách a prioritách fungovania ZRP, preto z dôvodu analytickejšieho náhľadu na danú problematiku pracujem aj so sekundárnymi zdrojmi. Okrem iného, pracujem predovšetkým s článkami Petra Jelínka, ktoré poskytujú aj kritickejšie ladené analýzy a preto sa domnievam, žeby mohli byť pre danú prácu prínosom. Vzhľadom na tému práce, je veľmi dôležitým zdrojom článok Ondřeja Horkého: *„The Europeanisation of Development Policy: Acceptance, accommodation and resistance of the Czech Republic Acceptance“*. Avšak zatiaľ čo táto práca skúma predovšetkým zmenu ZRP ČR, Horký sa venuje viac samotnému procesu europeizácie, príčinám a úspešnosti preberania európskych noriem ZRP ČR.

Články daných autorov som si vybrala jednak z dôvodu kritéria odbornosti, ktoré spĺňajú a jednak z dôvodu už spomínaného kritickejšieho náhľadu na danú problematiku.

Z hľadiska metológie a teoreticko-vedných prístupov sa pre účely práce javí ako najvhodnejší empiricko-analytický prístup. Pri sledovaní vývoja jednotlivých aspektov rozvojovej politiky je čiastočne využitá taktiež historická metóda.

1. Teória europeizácie

Pojem europeizácia sa vyskytuje v spoločenských vedách už od 80. rokov, k skutočnému nárastu záujmu o tento fenomén dochádza ale až koncom 90. rokov. V súčasnosti sa europeizácia, už ako frekventovaný pojem, viaže predovšetkým „*k zmenám domácich politických inštitúcií a procesov a konkrétnych politík európskych zemí v súvislosti s procesom európskej integrácie*“³. Treba si však uvedomiť, že toto pojmovanie nie je jediné a vysvetlenie europeizácie, nie je vôbec jednoduché.

1.1. Definícia pojmu europeizácia

Definícia samotného pojmu europeizácia, je pomerne komplikovaná. Dokazuje to tiež fakt, že každý autor prikladá europeizácii iný význam. Pre potreby tejto práce vychádzam z definície Featherstona, ktorý proces europeizácie vysvetľuje na základe minimalistického a maximalistického prístupu. V maximalistickom zmysle sa dá europeizácia chápať ako „*štrukturálna zmena, ktorá vo svojej podstate obsahuje atributy podobné tým, ktoré prevažujú alebo sú úzko spojené s Európou*“ . Naopak v minimalistickom pojmovaní, europeizácia znamená „*odpoveď na politiky (policies) Európskej únie*“.⁴

Rovnako použiteľná je taktiež definícia Caporasa, ktorý skúma europeizáciu z inštitucionálneho hľadiska a vysvetľuje ju ako „*politickú inštitucionalizáciu, zahrňujúcu vývoj formálnych aj neformálnych pravidiel, procedúr, noriem a praktík pre riadenie politík na európskej, národnej a subnárodnej úrovni*“.⁵

Napriek širokej pojmovej významovosti, definície europeizácie sú založené na niekoľkých spoločných aspektoch. Základným spoločným bodom je dynamickosť, ktorý je kľúčovým rysom tohoto fenoménu. Je to proces, ktorý sa vyvíja a pre každú oblasť politiky nabera rôznu formu a intenzitu a prispieva k zmenšovaniu hranice medzi európskou a štátnou úrovňou.⁶

³ Kevin Featherstone a Claudio M. Radaelli, eds., *The politics of europeanization* (Oxford: Oxford University Press, 2003), 120-123.

⁴ Kevin Featherstone a Claudio M. Radaelli, eds., *The politics of europeanization* (Oxford: Oxford University Press, 2003), 130.

⁵ Maria Green Cowles, James Caporaso a Thomas Risse, *Transforming Europe: europeanization and domestic change* (Ithaca: Cornell University Press, 2001), 1-21.

⁶ Leona Šteigrová, „*Proces europeizace z hlediska vzdělávání a vzdělávací politiky*“ (dizertačná práca, Masarykova Univerzita, 2008), 14.

1.2. Proces europeizácie

Autorom precíznejšej typológie procesu europeizácie je rovnako Kevin Featherstone, ktorý rozlišuje štyri základné významy europeizácie. Ide o europeizáciu ako historický fenomen, transnacionálnu kultúrnu difúziu, adaptáciu politík a inštitucionálnu adaptáciu.

Vzhľadom na potreby práce, najzaujímavejším pojatím je vymedzenie procesu europeizácie ako adaptácie politík. Treba uviesť, že sa jedná o najbežnejšie pojetie procesu europeizácie. A v tomto pojatí sa europeizácia skúma ako dopad členstva v EÚ na politiky v jednotlivých členských štátoch, prípadne prispôsobenie sa domácich politík. Domáce regulačné mechanizmy sú nahradené mechanizmami vychádzajúcimi z politík EÚ. Pri adaptácii politík si treba uvedomiť, že pri posudzovaní europeizácie v členskom štáte je nevyhnutné brať do úvahy ako hlboko sú dané normy prijaté.⁷

V prípade skúmania europeizácie je rovnako dôležitý model výskumu europeizácie. Pôvodne bola európska integrácia skúmaná ako proces, v ktorom je integrácia chápaná ako zavislá premenná, čo znamená, že jej podoba je akýmsi „odrazom“ výstupu zo systému národných politík, ovplyvňujúcich európsku integráciu. Tento model je označovaný ako „*bottom-up*“. Naopak model „*top-down*“ vychádza z toho, že európska integrácia je nezávislou premenou, ovplyvňujúcou národné politiky členských štátov. Jadrom prístupu je zachytenie a analýza zmien domácej politiky ako výsledok existencie európskej integrácie.⁸ Tomuto modelu sa venuje prevažná časť literatúry zaoberajúcej sa europeizáciou v nových členských štátoch a vychádza z neho aj táto práca.

Okrem faktu, že výskum europeizácie v nových členských vychádza z vyššie uvedeného modelu, je nutné zmieniť neochotu nových členských štátov voči hlbšej europeizácii, ktorej dôsledkom by boli nútené prijať politické a inštitucionálne záväzky ešte pred svojim plným členstvom v EÚ. Naopak tieto štáty dúfali, že ako členovia, budú schopní spoločne čeliť alebo sa úplne vyhnúť negociačným tlakom zo strany pôvodných členských štátov. Táto

⁷Kevin Featherstone a Claudio M.Radaelli, eds., *The politics of europeanization* (Oxford:Oxford University Press,2003), 41-43.

⁸Maria Green Cowles,James Caporaso a Thomas Risse, *Transforming Europe: europeanization and domestic change* (Ithaca:Cornell University Press, 2001),182-186

„plytká“ (shallow) europeizácia⁹ je rovnako viditeľná na základe konštruktivistických argumentov. Tie dávajú do popredia učenie a proces socializácie, pričom inštitúcie chápu nie len ako nástroj na presadzovanie záujmov, ale predovšetkým na presadzovanie noriem a hodnôt. Práve proces učenia a socializácie dosahuje menšej hĺbky a intenzity v nových členských štátoch, čo sa dá chápať ako dôsledok, ich kratšieho pôsobenia v rámci EÚ a rovnako ich naďalej pretrvávajúceho „outsiderského“ štatútu. Vzhľadom na „plytkosť“ procesu sa dá preto podľa Goetza očakávať skôr neisté konanie štátnych aktérov v reakcii na tlak zo strany EÚ.¹⁰

Vhodným príkladom vyššie vymedzenej „plytkej“ europeizácie je podľa Horkého práve rozvojová pomoc ČR, na základe ktorej sa dá demonštrovať nedostatočný vplyv EÚ. Jedným z dôvodov je fakt, že k inštitucionalizácii rozvojovej spolupráce ČR došlo už v roku 1995 a to v súvislosti so vstupom republiky do OECD¹¹.

2. Definícia zahraničnej rozvojovej pomoci

Zahraničná rozvojová pomoc je významným prvkom medzinárodnej spolupráce, ktorej cieľom je dosiahnutie ekonomického rozvoja v hospodársky menej vyspelých krajinách. V širšom slova zmysle sa dá zahraničná rozvojová pomoc chápať ako ucelená politika voči partnerským rozvojovým krajinám. Naopak v užšom slova zmysle zahraničná rozvojová pomoc znamená transfer finančných prostriedkov, materiálov či technickej pomoci za cieľom podpory dlhodobu udržiteľného rozvoja.¹²

Na základe spôsobu realizácie sa zahraničná rozvojová pomoc delí na bilaterálnu a multilaterálnu. Bilaterálna pomoc smeruje od darcu priamo k príjemcovi, zatiaľ čo multilaterálna pomoc je uskutočňovaná prostredníctvom medzinárodných organizácií. V prípade zahraničnej rozvojovej pomoci je taktiež nutné rozlišovať medzi oficiálnou rozvojovou pomocou (Official Development Assistance /ODA) a oficiálnou pomocou (Official

⁹ Klaus H. Goetz, „The new member states and the EU“, in *The new member states of European Union*, ed. Bulmer Simon et al. (New York:Oxford University Press, 2005),162-170.

¹⁰ Klaus H. Goetz, „The new member states and the EU“, in *The new member states of European Union*, ed. Bulmer Simon et al. (New York:Oxford University Press, 2005),162-170.

¹¹ Ondřej Horký, „The Europeanization of development policy: Acceptance, accommodation and resistance of the Czech republic?“ (Bonn:Deutsches Institut für Entwicklungspolitik, 2010), 18, [http://www.die-gdi.de/CMS-Homepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/\\$FILE/DP%2018.2010.pdf](http://www.die-gdi.de/CMS-Homepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/$FILE/DP%2018.2010.pdf) (stiahnuté 5.3.2011)

¹²Šárka Waisová, *Ve stínu modernity: perspektivy a problémy rozvoje* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čenek, 2005),333-334.

Assistance/ OA) Zatiaľ čo ODA je určená najmenej rozvinutým krajinám, OA smeruje ku krajinám prechádzajúcim procesom politickej a ekonomickej transformácie.¹³

Najpresnejšie bola ODA definovaná Výborom pre rozvojovú pomoc pri OECD ako :

„Súbor tých transferov do rozvojových zemí a multilaterálnych inštitúcií, ktoré sú poskytované oficiálnymi miestami, ako sú vlády štátov či miestne vlády, alebo ich výkonne orgány. Pričom všetky transakcie musia byť poskytované s cieľom podporiť ekonomický rozvoj v rozvojových krajinách, musia byť konfesijné (nemajú komerčný charakter) a musia obsahovať grantovú zložku, ktorá tvorí minimálne 25%. ODA obsahuje aj administratívne náklady spojené s jej poskytovaním.“¹⁴

Je nutné poznamenať, že v systéme rozvojovej pomoci došlo v priebehu desaťročí k výraznej premene. Znakmi tejto premeny je navyšovanie financií plynúcich do rozvojovej pomoci a zmena prístupu. Ten kladie pri realizácii rozvojovej pomoci dôraz na spoluprácu s rôznymi úrovňami miestnej správy, lokálnymi spoločnosťami, občianskym aj súkromným sektorom.¹⁵

3. Rozvojová politika EÚ

3.1. Právny základ, inštitucionálna štruktúra a financovanie rozvojovej pomoci EÚ

Napriek tomu, že rozvojová pomoc EHS/ES/EU sa rozvíja už od 50. rokov 20. storočia, rozvojová politika je plne integrovaná do práva EÚ až v roku 1992 na základe *Maastrichtskej zmluvy*. Po vstupe Lisabonskej zmluvy v platnosť je rozvojová spolupráca EÚ s tretími krajinami stanovená na základe článkov 208-211 *Zmluvy o fungovaní EÚ*. Na základe ktorých je rozvojová politika EÚ komplementárna s politikami členských štátov, čo znamená, že ju zaraďujeme medzi tzv. doplňujúce politiky EÚ. Tak ako u ostatných doplňujúcich politík presné právomoci EÚ a členských štátov nie sú zmluvou vymedzené. Rešpektuje sa však princíp nezasahovania zo strany EÚ v prípade, že je efektívnejšia činnosť vyvinutá na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni. EÚ a členské štáty môžu na základe článku 210

¹³ Urban Rusnák, Atila Szép a Danes Brzica, *Rozvojová pomoc a spolupráca* (Bratislava:Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, 2002),17.

¹⁴ Petr Jehlička, Jiří Tomeš a Petr Daněk, *Stát, prostor, politika : vybrané otázky politické geografie* (Praha: Univerzita Karlova, 2000), 104.

¹⁵ Urban Rusnák, Atila Szép a Danes Brzica, *Rozvojová pomoc a spolupráca* (Bratislava:Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, 2002), 34-40.

koordinovať svoje rozvojové politiky, konzultovať programy pomoci a podnikat spoločné akcie.¹⁶

Z dôvodu zlepšenia výkonnosti EÚ v oblasti rozvojovej spolupráce a zvýšenia koordinácie rozvojovej pomoci jednotlivých členských bol v roku 2007 prijatý *Záver Rady EÚ o komplementarite pomoci a delbe práce v rozvojovej spolupráci EÚ*.¹⁷ Dokument je dobrovoľným kódexom správania, založený na nasledujúcich jedenástich zásadách, ktorých cieľom je odstránenie administratívnych prekážok, brániacich rýchlejšej a efektívnejšej pomoci.¹⁸

Pri skúmaní cieľov rozvojovej politiky EÚ je nutné spomenúť, že ako hlavný cieľ rozvojovej spolupráce *Lisabonská zmluva* vytyčuje omedzovanie chudoby, pričom sa EÚ hlási aj k podpore demokracie, právneho štátu, ľudských práv, udržateľného rozvoja a zapojenia všetkých krajín do svetovej ekonomiky. Je nutné spomenúť, že EÚ má v tejto oblasti rovnako na zreteli ciele schválené OSN a inými medzinárodnými organizáciami.¹⁹

Z inštitucionálneho hľadiska kľúčovú úlohu v rozvojovej politike zohráva Komisia. Opatrenia sú však prijímané tzv. spolurozhodovacím postupom Európskeho parlamentu a Rady. Na

¹⁶ Európska Únia, „*Konsolidované znenie zmluvy o EÚ a zmluvy o fungovaní Európskej Únie*“, 2010, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:FULL:SK:PDF> (stiahnuté 2.3.2011)

¹⁷

- sústredie aktivity na omedzený počet sektorov
- spolupráca aj v iných ako kľúčových sektoroch
- ustanovenie hlavného lídra, ktorý bude zodpovedať za koordináciu v danom sektore
- vytvorenie vzájomného partnerstva
- zabezpečenie primeranej podpory v strategických sektoroch
- dodržovanie takejto delby práce aj na regionálnej úrovni.
- určenie omedzeného počtu prioritných zemí pre každú darcovskú krajinu
- poskytnutie dostatočného množstva finančných prostriedkov pre krajinu, ktoré sú zanedbávané v oblasti rozvojovej pomoci
- prehľadanie komparatívnych výhod darcov
- sledovanie pokroku v danej oblasti
- prehľadanie reformy systémov rozvojovej pomoci

¹⁸ Rada EÚ, „*Conclusion of the Council and of the representatives of the governments of the member states meeting within the council on EU Code of Conduct on Complementarity and Division of Labour in Development Policy*“, 2007, http://www.devpractitioners.eu/fileadmin/Redaktion/Documents/Reference_Documents/EU_Code_of_Conduct.pdf (stiahnuté 2.3.2011)

¹⁹ Európska Únia, „*Konsolidované znenie zmluvy o EÚ a zmluvy o fungovaní Európskej Únie*“, 2010, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:FULL:SK:PDF> (stiahnuté 2.3.2011)

základe *Lisabonskej zmluvy* sa súčasťou inštitucionálneho rámca rozvojovej pomoci stal vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, ktorého úlohou je koordinácia činnosti komisárov, ktorých agenda sa dotýka vonkajšej činnosti EÚ.²⁰

V otázke financovania rozvojovej politiky, je nutné zdôrazniť, že z celkovej čiastky je len pätina prerozdelená Európskou komisiou, zatiaľ čo zvyšok je v právomoci členských štátov. Je možné rozlíšiť tri základné možnosti financovania rozvojovej politiky- rozpočet EÚ, Európsky rozvojový fond (EDF) a Európsku investičnú banku (EIB). Z európskeho rozpočtu je financovaná rozvojová spolupráca so všetkými rozvojovými krajinami, okrem regiónu Afriky, Karibiku a Pacifiku (ACP). Financovanie tejto oblasti prebieha na základe finančnej podpory Európskeho rozvojového fondu. Ten vznikol v roku 1957 za cieľom finančnej a technickej pomoci krajinám, s ktorými Európu spájali silné historické putá. Rovnako je z fondu financovaná rozvojová pomoc pre zámorské krajiny a teritória. (OCT)²¹. Napriek požiadavke Európskej komisie na začlenie fondu do Európskeho rozpočtu, fond je naďalej na základe rozhodnutia Európskej Rady dotovaný zo zvláštnych príspevkov členských štátov. Vzhľadom na tému tejto práce, treba upozorniť, že české subjekty sa môžu do operácií tohoto fondu zapojiť až po roku 2010.²²

3.2. Rozvojové aktivity spoločenstva

Napriek tomu, že EÚ poskytuje rozvojovú pomoc rôznym regiónom, z historického hľadiska je najvýznamnejšou oblasťou región ACP, kde je rozvojová pomoc smerovaná už šesťdesiatych rokov. Vzťahy medzi 18 africkými štátmi a Európskym hospodárskym spoločenstvom (EHS) upravovala dohoda z Yaoundé, ktorá vstúpila v platnosť v roku 1964. Pokračovaním týchto aktivít bolo prijatie druhej dohody z Yaoundé (1968), na základe ktorej bol ustanovený tzv. Všeobecný systém preferencií, vďaka ktorému získali rozvojové krajiny ľahší prístup na trhy EHS.²³

²¹ OCT sú územia, ktoré majú špecifické vzťahy s niektorými členskými štátmi EÚ (Francúzsko, Holansko, Veľká Británia, Dánsko), pričom cieľom vzájomnej spolupráce je ekonomický a sociálny rozvoj týchto území. Súčasťou OCT sú napr. nasledujúce krajiny: Francúzska Polynézia, Francúzske južné a antarktické územia, Mayotte, Saint Pierre a Miquelon, Aruba, Holandské Antily, Bonaire, Curaçao, Saba, Svätý Eustatius, Britské Panenské ostrovy, Bermudy.

²² Petr Jelínek, Jan Kroužek a Václav Náprstek, *Rozvojová politika Evropské unie* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003), 24-27.

²³ Michael H. Smith, „European Union External Relations“, in *European Union Politics: 2nd Edition*, ed. Michelle Cini et al. (Oxford: Oxford University Press, 2007), s.225-236.

Ďalšie vzťahy s krajinami ACP boli rozvinuté prostredníctvom série dohôd z Lomé²⁴, zavádzajúcimi nové témy rozvojovej pomoci, ako napr. dodržiavanie ľudských práv.

V roku 2000 došlo na základe dohody z Cotonou k definovaniu ďalšej spolupráce medzi krajinami ACP a EÚ, pričom ako hlavné ciele boli vytýčené: omedzovanie chudoby, podpora udržiteľného rozvoja a integrácia zemí do svetového hospodárstva²⁵. Nová fáza spolupráce medzi EÚ a Afrikou bola zahájená v roku 2007 a to na základe *Spoločnej stratégie EÚ – Afrika*, zaoberajúcej sa po prvýkrát celým africkým kontinentom.²⁶

Z hľadiska cieľov rozvojovej pomoci EÚ je dôležité spomenúť *Európsky konsenzus o rozvoji*(2005), ktorý reagoval na nové medzinárodné záväzky EÚ a ako hlavné ciele rozvojovej pomoci EÚ definoval redukciu chudoby, rozvoj založený na európskych demokratických hodnotách a samostatnosť rozvojových zemí pri dosahovaní vlastného rozvoja. Dokument rovnako stanovil konkrétne tematické priority EU rozvojovej pomoci. Jedná sa o nasledujúce okruhy: životné prostredie a udržiteľná správa prírodných zdrojov; obchod a regionálna integrácia; infraštruktúra, komunikácia a doprava; voda a energia; rozvoj vidieka, teritoriálne plánovanie, poľnohospodárstvo, potravinová bezpečnosť; dobrá vláda, demokracia, ľudské práva; prevencia konfliktov a krehkých štátov; ľudský rozvoj; rovnosť pohlaví; udržiteľnosť životného prostredia; boj proti HIV/AIDS²⁷.

EU sa rovnako prihlásila k medzinárodným dohodám o rozvojovej pomoci. Príkladom je *Deklarácia tisícročia (2000)*, prijatá Valným zhromaždením OSN, prostredníctvom ktorej sa signatárske štáty prihlásili k odstráneniu chudoby a ďalších aspektov brániacich rozvoju. Deklarácia bola o dva roky neskôr rozpracovaná do osemnástich konkrétnych úloh, známych ako *Rozvojové ciele tisícročia*, pričom ako základné ciele boli označené boj proti chudobe, dosiahnutie základného vzdelania pre všetkých, rovnosť pohlaví, zníženie detskej úmrtnosti, zlepšenia zdravia matiek, boj proti HIV/AIDS, zaistenie udržiteľného stavu životného prostredia a budovania svetového partnerstva pre rozvoj²⁸.

Rozvojová pomoc EÚ taktiež reflektuje *Parížsku deklarácia o efektívnosti pomoci (2005)*, ktorá stanovuje nasledujúce princípy účinnosti rozvojovej pomoci: poskytovanie pomoci na

²⁴ Dohoda Lomé I bola uzavretá v roku 1975 na dobu peť rokov, nasledovali Lomé II (1980), Lomé III (1985) a nakoniec v roku 1990 Lomé IV s dobou platnosti na 10 rokov.

²⁵ Európska Komisia, „*Partnership Agreement ACP-EC*“, 2006, 12, http://www.europarl.europa.eu/intcoop/acp/03_01/pdf/cotonou_2006_en.pdf (stiahnuté 2.3.2011)

²⁶ „Rozvojová politika Evropského spoločenství“, portál rozvojovka.cz http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-politika-evropskeho-spolecenstvi_228_5.htm (stiahnuté 2.3.2011)

²⁷ Európsky parlament, Rada, Komisia, „*The European Consensus on Development*“, 2006, 2, http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/european_consensus_2005_en.pdf (stiahnuté 2.3.2011)

²⁸ Organizácia spojených národov, „*The Millenium Development Goals*“, 2002, http://www.alliance2015.org/fileadmin/user_upload/MDGs.pdf (stiahnuté 2.3.2011)

základe požiadavkov partnerských zemí, prispôsobenie programových dokumentov partnerským krajinám, vzájomná koordinácia medzi donormi, riadenie zamerané na výsledky a posilnenie vzájomnej zodpovednosti a *Akčná agenda z Akkry (2008)*, prehľubujúca vyššie menované princípy.²⁹

4. Zahraničná rozvojová pomoc Českej republiky

Rozvojová pomoc Českej republiky má pomerne dlhú tradíciu už z pred roka 1989, kedy sa vytvárajú pevné väzby s niektorými rozvojovými krajinami. Konceptia československej zahraničnej rozvojovej pomoci bola totiž výrazne ovplyvnená logikou Studenej vojny. Príslušnosť k sovietskemu bloku zaväzovala Československo, patriace medzi najvyspelejšie socialistické krajiny, k poskytovaniu rozvojovej pomoci ideologicky spriazneným režimom.³⁰

Medzi mimo európske socialistické krajiny, ktorým poskytovalo Československo rozvojovú pomoc patrili krajiny ako Kuba, Mongolsko, Severná Korea, Severný Vietnam, Laos či Kambodža. Druhú skupinu, tvorili štáty uplatňujúce prvky plánovaného hospodárstva a s ktorými Československo plánovalo rozvíjať vzájomne výhodné hospodárske vzťahy. V priebehu osemdesiatych rokov sem spadalo napríklad Alžírsko, Líbia, Irak, Irán, Kongo, Mexiko, Nigéria, Sýria alebo Venezuela.³¹

S tretou skupinou krajín, ktorú predstavovali zeme orientujúce sa na západné demokracie, Československo rozvojovú spoluprácu nenadväzovalo.

Takáto koncepcia rozvojovej pomoci mala výrazne negatívny dopad na postoje verejnosti voči poskytovaniu rozvojovej pomoci. Negatívne stanoviská voči rozvojovej pomoci zastávali taktiež predstavitelia politickej elity. Z toho dôvodu táto problematika zaznamenala po roku 1989 výrazný útlm. Je nutné poznamenať, že ide len o stav dočasný, ktorý je prekonaný v súvislosti s jednami o vstupe ČR do Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD).³²

²⁹ OECD, „*The Paris Declaration on Aid Effectiveness and the Accra Agenda for Action*“, 2008,10, <http://www.oecd.org/dataoecd/11/41/34428351.pdf> (stiahnuté 2.3.2011)

³⁰ Petr Jelínek, „*Česká zahraniční rozvojová pomoc na počátku 21. století*“, (Bratislava: SlovakAid, 2002), 2-5, www.eng.slovakaid.sk/uploads/2010/01/mo2002-3-02.doc (stiahnuté 2.3.2011)

³¹ Plešinger, J. Kaplan, M. aj. (2005) : *Zahraniční rozvojová spolupráce ČR*, (on-line text), dostupné z: <http://rozvojovka.cz/index.php?id=228&idArt=3> (stiahnuté 2.3.2011)

³² Věra Exnerová, *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidi zajímají* (Praha: Člověk v tísni, 2005), 22.

4.1. ZRP ČR v období rokov 1995-2002

Bezprostredne po páde komunistického režimu sa až do roku 1995 v prípade ČR nedá hovoriť o koncepcii rozvojovej politiky. Krajina prechádzala ekonomickou a politickou transformáciou a jej úspešné dokončenie sa stalo hlavnou prioritou ČR. ČR sa preto neangažovala v iných štátoch a naopak sama sa stala príjemcom zahraničnej pomoci. K zmene dochádza až v roku 1995, v dôsledku jednaní ČR o vstupe do OECD³³.

4.1.1. Legislatívny a inštitucionálny rámec upravujúci oblasť rozvojovej politiky

Ešte v tom istom roku, ako boli zahajované vyššie zmienené jednaní, vláda prijala na základe uznesenia č. 153/1995 *Zásady pre poskytovanie zahraničnej pomoci*. Tie rozpracovali kompetentný zákon č.2/1969 Sb, a stali sa tak obecným rámcom poskytovania rozvojovej pomoci a naväzovaniu rozvojovej spolupráce s rozvojovými krajinami. V roku 1996 ČR ako jedna z prvých transformujúcich sa zemí obnovila oficiálny vládny program zahraničnej pomoci a to na základe princípu porovnateľných s rozvojovou politikou vyspelých darcovských krajín. K programu zahraničnej rozvojovej pomoci sa prihlásilo vládne prehlásenie z roku 1998 a Koncepcia zahraničnej politiky, ktorá bola schválená v roku 1999.³⁴

Napriek tomu, že obecný rámec rozvojovej politiky tvorili spomínané *Zásady pre poskytovanie rozvojovej pomoci*, samotné poskytovanie pomoci sa riadili aj medzinárodnými normami a zásadami vychádzajúcimi predovšetkým z rezolúcie Valného zhromaždenia OSN a princípmi prijatými krajinami OECD.³⁵

Na základe spomínaného dokumentu došlo taktiež k inštitucionálnej úprave rozvojovej politiky. Ministerstvo zahraničných vecí (MZV ČR) síce muselo predložiť program rozvojovej pomoci vláde, vždy s platnosťou pre budúci rok, na druhej strane však spĺňalo len úlohu koordinátora zahraničnej pomoci. Za prípravu a realizáciu jednotlivých projektov rozvojovej pomoci a za nakladanie s finančnými prostriedkami boli zodpovedné totiž jednotlivé ministerstvá. Povinnosťou MZV ČR bola minimálne raz za tri mesiace organizácia porád

³³ Robert Stojanov a Nováček „Česká rozvojová pomoc 1995 – 2000“, in *K udržiteľnému rozvoji České republiky. Svazek II: Teoretická východiska, souvislosti, instituce*, ed. Bedřich Moldon et al. (Praha:Univerzita Karlova, 2003), 313-331

³⁴ Šárka Waisová, *Ve stínu modernity: perspektivy a problémy rozvoje* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005), 186-190.

³⁵ Petr Jelínek, „Česká zahraniční rozvojová pomoc na počátku 21. století“, (Bratislava: SlovakAid, 2002), 3-5, www.eng.slovakaid.sk/uploads/2010/01/mo2002-3-02.doc (stiahnuté 2.3.2011)

zainteresovaných rezertov. Tie naopak museli poskytovať prehľady o poskytovanej rozvojovej pomoci.³⁶

Ako uvádza Jelínek, takýto organizačný typ pomoci sa výrazne odlišuje od ostatných krajín poskytujúcich rozvojovú pomoc a dá sa hodnotiť ako menej efektívny. Príkladom je absencia jednotnej metodiky pre prípravu a riadenie projektu ZRP, ktorá vedie k menej účinnému a neprehľadnému cyklu realizácie. Ako ďalšie výrazne negatívum takto ustanoveného inštitucionálneho rámca sa dá stanoviť nedostatočná kapacita a koordinačná úloha MZV ČR.³⁷

4.1.2. Koncepcia a priority rozvojovej pomoci

Koncepcia a priority rozvojovej pomoci sú taktiež vymedzené na základe *Zásad pre poskytovanie zahraničnej pomoci*. Zásady stanovili, že pomoc môže byť poskytovaná multilaterálne alebo bilaterálne. V prvom rade treba uviesť, že koncept rozvojovej pomoci bol poskytovaný v súlade so záujmami, potrebami a ekonomickými možnosťami ČR. Ako sme naznačili v predchádzajúcej stati, už v tomto období sa koncept ZRP riadi postojmi medzinárodného spoločenstva a zásadami OECD. Koncepčný charakter rozvojovej pomoci sa odrážal v prednostnom poskytovaní pomoci krajinám, ktoré smerujú k zavedeniu a upevneniu demokracie, ľudských práv alebo tržnej ekonomiky. Rovnako dôležité je v prípade bilaterálnej pomoci tiež splnenie niekoľko ďalších kritérií: kritérium naliehavosti, odrážajúce sociálnu a ekonomickú úroveň krajiny, kritérium vzťahu prijímacej krajiny k ČR, kritérium miery demokracie v prijímanej krajine a nakoniec kritérium miery využitia, vychádzajúcej aj zo spoľahlivosti miery využitia rozvojovej pomoci. Avšak dôkazom, že nedochádza k dôslednému plneniu týchto kritérií, je veľmi nízky podiel najmenej rozvinutých krajín, medzi príjemcami zahraničnej pomoci. Z toho vyplýva, že na kritérium potrebnosti nebol kladený potrebný dôraz.³⁸

Ako ďalšia nevýhoda takto nastavenej rozvojovej pomoci sa javí veľmi obecné vymedzenie. Na základe neho prebiehala realizácia projektov až v 50 krajinách sveta a to v krátkom časovom úseku rokov 1996-2000. Medzi najväčších príjemcov rozvojovej pomoci v tomto období patrili štáty východnej Európy, Balkánskeho polostrova, Blízkeho východu, strednej,

³⁶Vláda ČR, *Uznesení vlády České republiky č.153 k zásadám pro poskytování zahraniční pomoci*, 1995. <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E> (stiahnuté 2.3.2011)

³⁷Petr Jelínek, „Jak dál s českou rozvojovou spoluprací?“, *Mezinárodní politika* 28, č. 1 (január 2004): 10.

³⁸Vláda ČR, „*Uznesení vlády České republiky č.153 k zásadám pro poskytování zahraniční pomoc*“, 1995. <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E> (stiahnuté 2.3.2011),

východnej a južnej Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky. V časovom období rokov 1999-2001 najviac finančných prostriedkov z hľadiska teritoriálnej štruktúry prúdilo do európskych štátov.
39

Tak ako je viditeľné z grafu č.2, v prípade finančných tokov do jednotlivých sektorov sa najviac financií v období rokov 1999-2001 sústredilo do vzdelávania, zdravia a populácie. Naopak najmenej finančných prostriedkov bolo určených pre sektor produkcie. Treba zmieniť, že projekty prebiehali taktiež v multisektorovej oblasti, v oblasti ekonomickej, sociálnej infraštruktúry a humanitárnej pomoci. Dokonca 4,4% z balíka českej rozvojovej pomoci, nie je v období rokov 1999-2001 bližšie sektorovo špecifikovaných. Tradičnou formou rozvojovej spolupráce je už v bývalom Československu, a taktiež v priebehu devädesiatych rokov, ponuka vládných štipendií. Do roku 2001 došlo každý rok k zriadeniu 200 štipendijných miest k štúdiu na vysokých školách pre občanov rozvojových a transformujúcich sa zemí pre občanov z rozvojových a transformujúcich sa zemí. (100 študentov k štúdiu v bakalárskom alebo magisterskom štúdijskom programe a 100 študentov k štúdiu v doktorantskom štúdijskom programe.)⁴⁰

V júni 2001 došlo k prijatiu koncepčného materiálu *Postup pri zapojovaní Českej republiky do záchranných operácií a pri poskytovaní humanitárnej pomoci do zahraničia*. V súlade s týmto materiálom rozhodovalo o poskytnutí humanitárnej pomoci do výšky 5 mil. Kč MZV ČR, po dohode s ministrom vnútra. Rozsah potrebnej pomoci pomáha posúdiť český zastupiteľský úrad v príslušnej krajine. V prípade, že bolo potrebné poskytnutie pomoci vo väčšom rozsahu, o jej poskytnutí rozhodla vláda alebo krízový štáb ČR.⁴¹

Okrem tradičnej humanitárnej pomoci financovanej zo štátného rozpočtu podporila vláda balkánsky región svojím uznesením z roku 1999 o emitovaní dlhopisov na obnovu regiónu Juhovýchodnej Európy vo výške 2 miliárd Kč, pričom časť tejto sumy bola započítaná ako humanitárna pomoc.⁴²

³⁹ Michal Kaplan, „Zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky“ (Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 2002), 23, http://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf (stiahnuté 1.3.2011)

⁴⁰ Ibid., 6.

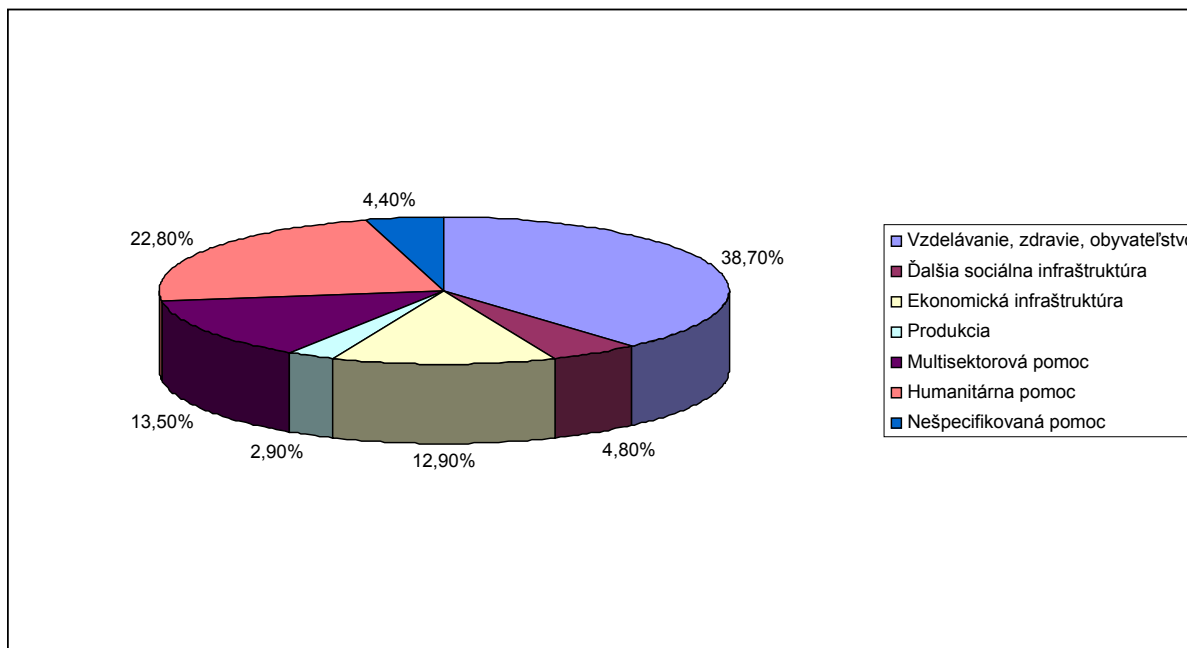
⁴¹ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „Postup při zapojování ČR do záchranných operací a při poskytování humanitární pomoci do zahraničí“, 2001.

[http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/postup_pri_zapojovani_c_r_do_zachrannych\\$2548.html?action=setMonth&year=2011&month=5](http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/postup_pri_zapojovani_c_r_do_zachrannych$2548.html?action=setMonth&year=2011&month=5) (stiahnuté 1.3.2011)

⁴² Vláda ČR, „Uznesení vlády České republiky č. 765 návrhu alokace prostředků získaných realizací zákona o státním dluhopisovém programu dluhopisů na financování řešení důsledků kosovské krize a změně zákona č. 530/1990 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, a změně zákona č. 328/1998 Sb., o vydání státních dluhopisů na úhradu schodku státního rozpočtu za rok 1997“, 1999, http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/DD8C784A1B5012AFC12571B6006D108E (stiahnuté 1.3.2011)

V prípade pomoci uprchlíkom, ČR v tomto období zriadila integračné strediská pre uprchlíkov. Ministerstvo vnútra realizovalo v rámci azylovej politiky štátne programy, ako napr. program pre začlenenie azylantov do spoločnosti. Ministerstvo taktiež participovalo na biliterálnom programe zahraničnej rozvojovej pomoci, prispievajúcom k stabilizácii situácii v oblasti migrácie v krajinách, odkiaľ prichádza do ČR najviac žiadateľov o azyl.⁴³

Graf č. 2: Zloženie ZRP ČR z hľadiska sektoru v období rokov

Zdroj: Michal Kaplan, „Zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky“ (Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 2002), 6, http://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf (stiahnuté 1.3.2011)

4.1.3. Finančné toky

V roku 1995 bolo naplánované postupné navyšovanie finančných prostriedkov určených pre potreby rozvojovej pomoci. Vzhľadom na český hospodársky vývoj, k realizácii tohoto plánu nedošlo. Naopak miera financovania zahraničnej pomoci má od roku 1997 klesavú tendenciu. Nedochádza dokonca ani k financovaniu podľa vopred stanoveného plánu. Z dôvodu väčšej prehľadnosti úvadam finančné toky v danom období v nasledujúcej tabuľke.

⁴³ Michal Kaplan, „Zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky“ (Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 2002), 16, http://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf (stiahnuté 1.3.2011)

Tabuľka č. 1: Objem celkovej ZRP ČR v rokoch 1996-2000

Rok	Plán- mil. Kč	Realizácia- mil.Kč
1996	531	262
1997	650 (redukcia 50%)	361
1998	326	287
1999	326	314
2000	345	341

Zdroj: Zuzana Blahútová, „Česká republika a rozvojová spolupráce“ (bakalárska práca , Masarykova Univerzita, 2006),18.

Ako uvádza tabuľka, v roku 2000 došlo oproti minulým rokom k navýšeniu objemu ZRP ČR. Toto potvrdzuje aj špeciálne hodnotenia OECD, podľa ktorého bol objem ZRP ČR v časovom období rokov 2000-2002 navýšený až o 917 miliónov CZK. Ako už bolo naznačené, z hľadiska príjmovej štruktúry patrili medzi najväčších prijímateľov pomoci krajiny s nižším stredným príjmom, nasledované krajinami s nízkym príjmom.⁴⁴ Najmenej rozvinuté zeme sa však umiestnili na konci pomyselného rebríčka.⁴⁵

Tabuľka č.2: Objem finančných prostriedkov vynaložených v rámci multilaterálnej spolupráce a jej podiel na ZRP ČR

Rok	Objem v mil. Kč	% ZRP
1999	282,0	55,1
2000	378,2	60,6
2001	439,0	43,6

Zdroj: Česká republika pomáha. Statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008⁴⁶ s.2,http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-stats-2004-2008_100329.pdf

Tak ako už bolo naznačené v stati venujúcej sa inštitucionálnemu rámcu, účelovo určené finančné prostriedky boli spravované príslušným ministerským rezortom, zodpovedajúcim za

⁴⁴ Svetová banka rozdeľuje krajiny podľa výšky národného produktu na osobu na štyri základné kategórie: krajiny s nízkym príjmom – HNP je \$995 alebo menej , krajiny s nižším stredným - \$996 - \$3,945; krajiny s vyšším stredným príjmom- \$3,946 - \$12,195 a krajiny s vysokým príjmom,- \$12,196 a viac. Výška HNP na osobu, ktorá vymedzuje hranicu intervalov uvedených skupín je každoročne aktualizovaná. „World Bank Atlas Method“, Oficiálna stránka svetovej banky, <http://data.worldbank.org/about/country-classifications/world-bank-atlas-method> (staženo 2. 4. 2011).

<http://data.worldbank.org/about/country-classifications/world-bank-atlas-method>

⁴⁵Ministerstvo zahraničných vecí ČR, OECD, „Rozvojová spolupráce České republiky, Zvláštní hodnocení výboru OECD pro rozvojovou pomoc“,2007.

http://www.rozvojovka.cz/download/OECD_rozvojova_spolupraceCR_07_cz.pdf (stiahnuté 4.4.2011)

realizáciu daného projektu. Po jeho schválení ministerstvo financií pridelo príslušnému rezortu finančné prostriedky z vládnej rozpočtovej rezervy. Návrh rozpočtu rozvojovej pomoci pre rozpočtový rok bol predkladaný spolu s programom rozvojovej pomoci vždy do 7. mája kaledárneho roku, čo znamená že ide o jednoročný finančný cyklus rozvojovej pomoci. ⁴⁶

4.1.4. Realizácia rozvojovej pomoci

V prípade skúmania rozvojovej pomoci je nutné zaoberať sa taktiež aktérmi a nástrojmi, prostredníctvom ktorých bola pomoc uskutočňovaná.

Kľúčovú úlohu zohrávala vláda, ktorá ako najvyšší výkonný orgán schvaľovala *Koncepciu zahraničnej rozvojovej spolupráce*, spolu s ročným plánom a ďalšími dokumentmi. Za koncepciu a koordináciu rozvojovej politiky, bol ako ústredný orgán pre oblasť zahraničnej politiky, zodpovedné MZV ČR. To využívalo taktiež sieť zastupiteľských úradov v partnerských krajinách, prostredníctvom ktorých monitorovalo realizáciu projektov v daných krajinách. Okrem toho sa ministerstvo zaoberalo koncepčnými otázkami rozvojovej spolupráce, objemom a štruktúrou financií, koordináciou rozvojových aktivít s OECD a ostatnými inštitúciami. Spracovanie jednotlivých projektov bolo však už úlohou príslušných rezortov. Tie zodpovedali nielen za realizáciu projektu, ale taktiež za výber jednotlivých realizátorov, monitoring, spravovanie finančných prostriedkov. ⁴⁷

Výsledkom bola nie len málo efektívna rezortná spolupráca, znižujúca kvalitu celej rozvojovej pomoci, ale taktiež veľká miera rivality medzi jednotlivými rezortmi, čo sa samozrejme prejavuje v kvalite poskytovanej rozvojovej pomoci. Na druhej strane sa dá ako výhoda takto nastaveného systému chápať veľké odborné zázemie, ktorými jednotlivé ministerstvá disponujú. ⁴⁸

K realizovaniu bilaterálnej rozvojovej pomoci dochádzalo v tomto období prostredníctvom niekoľkých nástrojov: rozvojových projektov, štipendií, humanitarnej pomoci, pomoci uprchlíkom, transformačnej spolupráce a oddĺžením. Ťažisko rozvojovej pomoci tvorili

⁴⁶ Vláda ČR, „*Uznesení vlády České republiky č.153 k zásadám pro poskytování zahraniční pomoc*“ , 1995. <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E> (stiahnuté 2.3.2011)

⁴⁷ Vláda ČR, „*Uznesení vlády České republiky č.153 k zásadám pro poskytování zahraniční pomoc*“i , 1995. <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E> (stiahnuté 2.3.2011)

⁴⁸ Hana Urbanová, „*Jak funguje systém zahraniční rozvojové spolupráce v České republice?*“(Praha:Multikulturní centrum, 2010), 12, http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/HUrbanova_Jakfungujesystemrozvojovespoup racevCR_1.pdf (stiahnuté 5.3.2011)

predovšetkým rozvojové projekty. Ako už bolo uvedené, projekty boli značne teritoriálne aj sektorovo roztrieštené.⁴⁹

4.2.ZRP ČR v období rokov 2002-2004

Hlavný rámec rozvojovej pomoci ČR v tomto období bol vymedzený na základe "Konceptie zahraničnej rozvojovej pomoci České republiky na obdobie rokov 2002 - 2007". Vláda koncepciu vzala na vedomie uznesením č. 91 z dňa 23. januára 2002.

Daný dokument reflektoval ratifikáciu Dohody z Cotonou a to aj napriek tomu, že ČR nepatrila medzi signatárske štáty dohody. Táto situácia je však dôkazom prípravy ZRP ČR na vstup krajiny do EÚ. Cieľom koncepcie bolo predovšetkým posilnenie efektívnosti, transparentnosti a systémovosti ZRP ČR. Výsledkom čoho je transformácia celého systému rozvojovej spolupráce.⁵⁰

Obdobie pokryté touto koncepciou je možné rozdeliť na dve základné fázy: pred a po vstupe do EÚ. Vzhľadom na potreby tejto práce sa dá prvá fáza vymedzená koncepciou označiť ako obdobie prechodné, v rámci ktorého dochádza síce k príprave na budúce členstvo v EÚ, avšak prípadné zmeny nie sú vyvolané bezprostredným tlakom zo strany EÚ.⁵¹

4.2.1.Legislatívny a inštitucionálny rámec upravujúci oblasť rozvojovej politiky

Významným krokom k reforme rozvojovej politiky bola *Konceptia zahraničnej rozvojovej pomoci České republiky na obdobie rokov 2002 – 2007*.

Východiskom koncepcie sa stala *Analýza a zhodnotenie realizácie zahraničnej rozvojovej pomoci ČR*, predložená vláde v septembri 2001. Analýza zhodnotila dovtedajšie päť ročné skúsenosti z poskytovania rozvojovej pomoci a konštatovala, že dovtedajší systém a prax nezodpovedajú medzinárodným trendom a potrebe efektívneho nakladania s verejnými prostriedkami.⁵²

⁴⁹ Věra Exnerová, *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidi zajímají* (Praha: Člověk v tísni, 2005), 36.

⁵⁰ Ondřej Horký, „The Europeanization of development policy: Acceptance, accomodation and resistance of the Czech republic?“ (Bonn:Deutsches Institut fur Entwicklungspolitik, 2010), 18, [http://www.die-gdi.de/CMS-Homepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/\\$FILE/DP%2018.2010.pdf](http://www.die-gdi.de/CMS-Homepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/$FILE/DP%2018.2010.pdf) (stiahnuté 5.3.2011)

⁵¹ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „Koncepte zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007“, 2001. http://www.rozvojovestredisko.cz/files/koncepte_ZRS_CR_CR_2002-07.pdf stiahnuté 5.3.2011)

⁵² Michal Kaplan, „Zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky“ (Praha:Ministerstvo zahraničních věcí, 2002), 14, http://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf (stiahnuté 1.3.2011)

Koncepcia reagovala na tieto závery a v súlade s Miléniovou deklaráciou OSN aktualizovala ciele a princípy českej zahraničnej pomoci. Za cieľom zefektívnenia systému boli stanovené teritoriálne a sektorové priority, finančný a organizačný rámec.

Rovnakým prínosom je taktiež transformácia nového inštitucionálneho rámca, ktorý bol nastavený tak, aby v strednodobom horizonte došlo ku kompatibilite s princípmi OECD a s praxou s členskými krajinami. Za týmto cieľom došlo k rozdeleniu obdobia pokrytého koncepciou na dve už spomínané fázy. Prvá fáza nadväzovala na predchádzajúcu prax a zachovala mechanizmus zahraničnej pomoci ustanovený v roku 1995. V priebehu tejto fázy však došlo k medzirezortnej diskusii ohľadne modifikácie systému, ktorá mala viesť k schopnosti ČR efektívne prevziať záväzky plynúce z jej členstva v EÚ.⁵³

MZV ČR teda naďalej zostalo vrcholným koordinačným orgánom pri uskutočňovaní zahraničnej pomoci. V jeho náplni naďalej ostalo pripravovanie a predkladanie ročných plánov a projektov ZRP ČR, predkladanie výročných hodnotiacich správ, prejednávanie dohôd a spolupráce s prijímacími krajinami, koordinácia rozvojových aktivít s EÚ a OECD.

Naopak rozhodujúce postavenie v systéme a primárnu zodpovednosť za riadenie finančných zdrojov mali jednotlivé ministerstvá. Postavenie MZV bolo rovnako negatívne ovplyvňované pravidelnou rotáciou pracovníkov medzi ústredím, špecializovanými odbormi a zastupiteľskými úradmi. Jednotliví pracovníci MZV taktiež nedisponovali takými znalosťami a skúsenosťami z oblasti ZRP ČR ako pracovníci ostatných ministerstiev, zaoberajúci sa danou problematikou už celú radu rokov, čoho dôsledkom bolo opäť komplikovanejšie presadzovanie postavenia MZV.

Významnou inováciou systému v tejto fázy bolo ustanovenie Rozvojového strediska, ako podporného odborného prvku ministerstva zahraničných vecí v oblasti koordinácie ZRP ČR. Rozvojové stredisko bolo založené už v septembri 2001 a za jeho hlavné úlohy boli vymedzené posudzovanie návrhov viacročných programov a konkrétnych projektov ZRP ČR, spolupráca s jednotlivými rezortmi pri ich zaistení, monitoring a vyhodnocovanie jednotlivých projektov a programov, koordinovanie výskumu v oblasti ZRP ČR, vzdelávanie expertov ZRP ČR.⁵⁴

Na funkciu Rozvojového strediska na základe koncepcie naväzovala v priebehu druhej fázy Rozvojová agentúra. Jej ustanovením sa budem vzhľadom na štruktúru práce zaoberať neskôr.

⁵³ Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Koncepcie zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007“, 2001. http://www.rozvojovestredisko.cz/files/koncepcie_ZRS_CZ_CR_2002-07.pdf stiahnuté 5.3.2011)

⁵⁴ Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Koncepcie zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007“, 2001. http://www.rozvojovestredisko.cz/files/koncepcie_ZRS_CZ_CR_2002-07.pdf stiahnuté 5.3.2011)

Z hľadiska inštitucionálnych zmien ZRP ČR, je však nutné zmieniť založenie tzv. Expertnej skupiny, ku ktorému dochádza v roku 2002. Expertná skupina bola ad hoc orgán menovaný MZV zo zástupcov doporučených jednotlivými rezortami. Hlavnou úlohou tejto inštitúcie bolo posudzovanie návrhov projektov a tvorba doporučení pre MZV.⁵⁵

Nedá sa však tvrdiť, že ustanovenie Expertnej skupiny by prispelo k riešeniu uvedených problémov ZRP ČR. V prvom rade, treba brať do úvahy fakt, že členmi skupiny boli osoby, ktoré sa problematike ZRP ČR venovali len omezenú dobu a preto sa nedá zaručiť, že projekty boli posudzované pri vedomí všetkých súvislostí. Rovnako problematický je fakt, že členovia Expertnej skupiny posudzovali všetky projekty. Táto situácia viedla k negácii pôvodného zámeru tj.využitia špecifických znalostí expertov pri posudzovaní technických aspektov projektu. Vzhľadom na kolektívna rozhodnutia tohoto orgánu sa taktiež nedá hovoriť o individuálnej zodpovednosti členov Expertnej skupiny. Ďalším problematickým bodom existencie Expertnej skupiny je len malá záväznosť rozhodnutí ňou prijatých. Čo, ako naznačuje Jelínek, vedie k podozreniu, že funkciou skupiny bolo predstavovať zásterku pre arbitrálne rozhodovanie.⁵⁶

Rovnako kriticky hodnotí Jelínek aj vznik Odboru rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci, ku ktorému došlo v roku 2003. Odbor síce prebral agendu ZRP ČR od Odboru vonkajších ekonomických vzťahov a Odboru medzinárodných organizácií, jeho zriadenia ale neznamenalo vytvorenie stabilizovaného prvku zodpovedného za riadenie celej rozvojovej spolupráce.⁵⁷

V rámci reformy inštitucionálnej štruktúry je nutné spomenúť aj realizačné miesta ZRP ČR. Nimi boli podľa Koncepcie jednotlivé rezorty, nevládné organizácie a vybrané súkromné firmy, pričom ich pracovnou náplňou bola predovšetkým realizácia jednotlivých projektov a poskytovanie ďalších informácií pre výber ďalších projektov či programov. Rezorty sa taktiež vyjadrovali k prijímaniu viacročných programov a konkrétnych projekov ZRP ČR. Z toho dôvodu boli MZV ČR v priebehu prvej fázy zvolávané štvrťročné medzirezortné konzultácie.⁵⁸

⁵⁵ Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Koncepcie zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007“, 2001. http://www.rozvojovestredisko.cz/files/koncepcie_ZRS_CR_CR_2002-07.pdf stiahnuté 5.3.2011)

⁵⁶Petr Jelínek, „Jak dál s českou rozvojovou spoluprací?“, *Mezinárodní politika* 28, č. 1 (január 2004): 8-11.

⁵⁷ Ibid.,8-11.

⁵⁸ Ibid.,8-11.

4.2.2. Konceptia a priority ZRP ČR

„Konceptia zahraničnej rozvojovej pomoci Českej republiky na obdobie rokov 2002-2007“ vystriedala pôvodný kompetenčný zákon z roku 1968, ktorý bol pre potreby ZRP ČR už nedostačujúci.

Konceptia preto za cieľom zefektívnenia ZRP ČR vychádzala z troch základných princípov. Z princípu partnerstva, nahrazujúceho predchádzajúci prístup “darca- príjemca“ a z princípu efektívnosti a transparentnosti. Všetky tri princípy tvorili základný orientačný rámec pre plánovanie, realizáciu a vyhodnocovanie ZRP ČR. Treba uviesť, že rámcovým cieľom ZRP ČR, bola stanovená snaha o zníženie chudoby v menej vyspelých častiach sveta a to na základe sociálno- ekonomického udržiteľného rozvoja. Tento cieľ je v súlade s medzinárodnými rozvojovými cieľmi, ktoré boli potvrdené Miléniovým summitom OSN v roku 2000.⁵⁹

Naopak medzi tzv. prierezové ciele, ktoré tvorili integrálnu súčasť cieľov českej zahraničnej politiky bolo zaradené presadzovanie demokracie, ľudských práv, sociálnej spravodlivosti, podpora rovnoprávneho zapojenia rozvojových zemí do globálnej ekonomiky a podpora trvalo predovšetkým ekonomicky udržateľného rozvoja.⁶⁰

Významnú zmenu v oblasti ZRP ČR predstavovalo sektorové a teritoriálne vymedzenie priorít, k nemu vo všeobecnosti dochádzalo na základe kompromisu medzi jednotlivými národnými záujmami štátu. Svoju rolu však vždy zohrávali aj záujmy obchodné a strategické, či tradícia vzájomných vzťahov. V rámci celého stredoeurópskeho regiónu je možné pozorovať redukciu počtu krajín, ktorým je rozvojová pomoc poskytovaná.⁶¹

V rámci českej ZRP ČR je tento jav pozorovateľný práve na základe *Konceptie zahraničnej rozvojovej pomoci Českej republiky na obdobie rokov 2002-2007*, ktorá zúžila okruh krajín, ktorým bola poskytovaná ZRP ČR, z pôvodných päťdesiat na dvadsať prioritných zemí.

Pri výbere konkrétnych partnerských krajín bola základnou podmienkou preukázaná snaha krajín riešiť problémy vlastnými silami s ohľadom na ekonomické, sociálne a enviromentálne súvislosti. Rovnako bol však kladený zreteľ aj na naliehavosť pomoci, historické a obchodné väzby⁶² a ich perspektívy, úroveň demokracie prijímacieho štátu, prítomnosť zastupiteľských

⁵⁹ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „Koncepte zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007“, 2001. http://www.rozvojovestredisko.cz/files/koncepce_ZRS_CZ_CR_2002-07.pdf (stiahnuté 5.3.2011)

⁶⁰ Petr Lebeda, „Slibná koncepce vs. klesající rozpočet: Česká rozvojová pomoc na rozcestí?“, *Mezinárodní politika* 26, č. 1 (január 2002): 13.

⁶¹ Jana Hecová, „Střední Evropa na cestě k efektivní rozvojové pomoci“, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2007), 5, http://www.rozvojovka.cz/download/rozvojovapomoc_StredniEvropa_AMOhecova.pdf (stiahnuté 1.3.2011)

⁶² Do určitej miery sa tu premietli aj vzťahy s rozvojovými krajinami z dôb socializmu. Z tohto dôvodu bola nadviazaná spolupráca s Vietnamom, Jemenom, Angolou.

úradov ČR v danom štáte a koordináciu s aktivitami ostatných členských krajín. Naopak prioritné sektory boli určované na základe komparatívnych výhod, ktorými ČR disponovala v porovnaní s ostatnými štátmi. Išlo predovšetkým o pomoc v oblasti zdravotníctva, vzdelávania, energetiky a niektorých oblastiach strojnictva a životného prostredia. Táto orientácia korešpondovala so závermi svetového summitu o sociálnom rozvoji v Kodani 1995, kde sa darcovské krajiny zaviazali venovať 20% svojej pomoci a rozvojové zeme 20% svojich rozpočtov na sociálny rozvoj.⁶³

V rámci sektorového vymedzenia, bolo už v tomto období badateľné rešpektovanie iniciatív a doporučení nielen zo strany OECD, ale taktiež zo strany EÚ.⁶⁴ Zoznam krajín a sektorov vybraných na základe vyššie uvedených kritérií, uvádzam z dôvodu väčšej prehľadnosti v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka č. 3: Teritoriálne a sektorové vymedzenie rozvojovej politiky

Oblasť	Prioritné krajiny	Sektory
Juhovýchodná Európa	Juhoslávia (a Kosovo) Bosna a Hercegovina Macedónsko	good governance, prevencia, migrácie, infraštruktúra, energetika, doprava, životné prostredie, krajanina, regionálna spolupráca
Krajiny bývalého ZSSR	Uzbekistán Ukrajina Kazachstán	životné prostredie, doprava, prevencia migrácie, jadrová bezpečnosť, krajanina
Blízky východ	Libanon Palestína Jemen	životné prostredie(hydrológia,biodiverzita), infraštruktúra (energetika,doprava)
Južná,juhovýchodná a východná Ázia	Vietnam Mongolsko Afganistan	Infraštruktúra (energetika,doprava), životné prostredie(hydrológia,geológia),good governance, poľnohospodárstvo
Subsaharská Afrika	Namíbia Angola Mali Burkina Faso Etiópia	poľnohospodárstvo(rozvoj,vidieka),školsťvo, zdravotníctvo (HIV/AIDS),životné prostredie (hydrológia,geológia),
Latinská Amerika	Nikaragua Salvádor Bolívia	prevencia prírodných katastrof, geológia, zalesňovanie, školsťvo
prierezovo	-	štipendiá

Zdroj: Ministerstvo zahraničných vecí, „Konceptce zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007“, 2001. http://www.rozvojovestredisko.cz/files/konceptce_ZRS_CZ_CR_2002-07.pdf (stiahnuté 5.3.2011)

⁶³Michal Kaplan, „Zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky“ (Praha:Ministerstvo zahraničných vecí, 2002), 6, http://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf (stiahnuté 1.3.2011)

⁶⁴ Išlo predovšetkým o projekty v oblasti životného prostredia a regionálnej spolupráce.

Jelínek hodnotí takéto zúženie ZRP ČR síce ako krok pozitívny, avšak nedostatočný. Napriek tomu, že sa počet krajín, ktorým bola poskytovaná rozvojová pomoc znížil viac ako o polovicu, vzhľadom na objem finančných prostriedkov ZRP ČR, bol stále vysoký. Dopady a viditeľnosť takto sektorovo a teritoriálne vymedzenej pomoci sa dajú len ťažko hodnotiť. Finančný obnos určený pre potreby ZRP ČR by podľa Jelínka mohol pokryť maximálne päť až šesť prioritných zemí, aby mohla byť poskytovaná pomoc považovaná za efektívnu.⁶⁵

Ďalšou otázkou je, či sa dá takto nastavená koncepcia chápať ako dostačujúca na to, aby sa podarilo prejsť od poskytovania českej rozvojovej pomoci vo forme izolovaných projektov k realizácii komplexných programov.⁶⁶

Napriek vyššie vymedzeným prioritným oblastiam, je nutné pripomenúť, že ČR už v tomto období uprednostňovala bližšiu spoluprácu s určitými regiónmi. ČR preferovala spoluprácu v rámci ZRP ČR predovšetkým s krajinami juhovýchodnej Európy, oblasťou Kavkazu a strednej Ázie.⁶⁷

Dôkazom čoho, je nižšie uvedená tabuľka, odrážajúca dôležitosť teritoriálnych priorit ČR v roku 2003.

Tabuľka č. 4: Preferované oblasti ZRP ČR

Zem/ región	Česká republika
Moldavsko, Ukrajina, Bielorusko	1
Balkán	1
Stredná Ázia	2
Blízky východ	3
Afrika	3
Juhovýchodná Ázia	3
Latinská Amerika	3

1- najvyššia priorita

Zdroj: Development Strategie, „ *The Consequences of Enlargement for Development policy*“ ,2003, 20, http://ec.europa.eu/development/body/organisation/docs/study_conseq_enlarg_voll.pdf (stiahnuté 1.3.2011)

⁶⁵Petr Jelínek, „Jak dál s českou rozvojovou spoluprací?“, *Mezinárodní politika* 28, č. 1 (január 2004): 9.

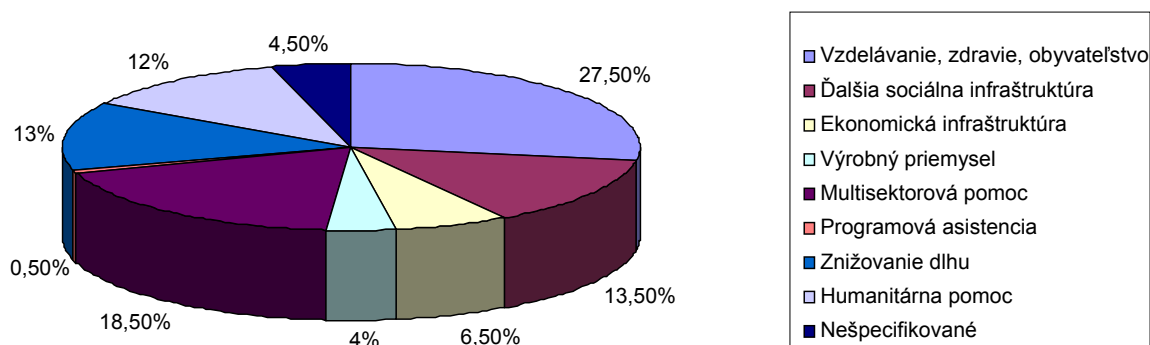
⁶⁶Petr Jelínek, „Česká zahraniční rozvojová pomoc na počátku 21.století“, (Bratislava:SlovakAid, 2002), 4, www.eng.slovakaid.sk/uploads/2010/01/mo2002-3-02.doc (stiahnuté 2.3.2011)

⁶⁷ Jana Hecová, „Střední Evropa na cestě k efektivní rozvojové pomoci“, (Praha:Asociace pro mezinárodní otázky, 2007), 5, http://www.rozvojovka.cz/download/rozvojovapomoc_StredniEvropa_AMOhecova.pdf (stiahnuté 1.3.2011)

V súlade s údajmi uvedenými v tabuľke, v roku 2002 patrili medzi štyroch najväčších príjemcov rozvojovej pomoci práve Srbsko a Čierna Hora, Ukrajina, Rumunsko a Bosna-Herzegovina. Naopak v roku 2003 dochádza k zmene a medzi najväčších príjemcov rozvojovej pomoci sa zaradili Irak, čo sa dá považovať za dôsledok zapojenia Českej republiky do povojnovej rekonštrukcie a obnovy Iraku.⁶⁸

Z hľadiska sektorového vymedzenia rozvojovej pomoci, dochádza oproti prvému skúmanému obdobiu, kde tvoria ťažisko rozvojovej pomoci technické projekty, len k miernej zmene. Z dôvodu väčšej prehľadnosti uvádzam údaje v nasledujúcom graf

Graf č. 2: Zloženie ZRP ČR z hľadiska sektoru v období rokov 2002-2004

Věra Exnerová, *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidi zajímají* (Praha: Člověk v tísni, 2005), 120.

V oblasti poskytovania štipendijných programov je badateľná taktiež len mierna zmena. Na základe vládneho uznesenia č.773/2001 bolo poskytnutých 250 miest študentom rozvojových zemí, z čoho 180 miest bolo určených pre študentov bakalárskeho a magisterského štúdiijného programu, 70 miest pre študentov doktoranského štúdiijného programu.⁶⁹

⁶⁸ Nicol Adamcová, *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2006), 78.

⁶⁹ Vláda ČR, *Usnesení vlády České republiky ze dne 25. července 2001 č. 773 o zřízení vládních stipendijních míst ke studiu na veřejných vysokých školách v České republice pro občany z rozvojových a dalších potřebných zemí na léta 2003 až 2007.*

(http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/WebGovRes/A123AF12039C04F1C12571B6006CE6F0?OpenDocument) (stiahnuté 1.3.2011)

Narástol taktiež objem finaçnej pomoci určenej na financovanie tejto oblasti, v roku 2003 táto suma dosahovala 80 mil.Kč.⁷⁰

4.2.3. Finančné toky

V oblasti finacovania ZRP ČR sa v tomto období objavuje idea zavedenia financovania na základe fondového typu. Ročný cyklus poskytovania rozvojových projektov mal totiž za následok oneskorené poskytovanie rozpočtových prostriedkov organizátorom jednotlivých projektov, čo viedlo k ďalším negatívnym dopadom a predovšetkým k podvracaniu dôveryhodnosti českej ZRP ČR.⁷¹

Z toho dôvodu *Koncepcia zahraničnej rozvojovej pomoci Českej republiky na obdobie rokov 2002-2007* predpokladala transformáciu jednoročného finančného cyklu, na cyklus trojročný. Nutno však poznamenať, že k tomu kroku malo dojsť až v druhej fázy sledovaného obdobia. K výraznej zmene v oblasti finančných tokov v tomto období teda nedochádza. Zmena je však badateľná v objeme finaçných tokov. Na základe *Koncepcie zahraničnej rozvojovej pomoci Českej republiky na obdobie rokov 2002-2007*, bola ako dlhodobý cieľ vymedzená snaha priblížiť oficiálnu rozvojovú pomoc priemeru vyspelých darcov. Čo znamená, že miera rozvojovej pomoci by mala dosiahnuť minimálne 0.1% HNP. Koncepcia taktiež vymedzila predpokladaný nárast financovania, na základe ktorého malo byť na projekty ZRP ČR vynaložených v roku 2002 350 mil. Kč a v 2003 už 500 mil. Kč.⁷²

Ako je zobrazené v tabuľke č. 5 roku 2002 a 2003 prekračuje celková zahraničná pomoc ČR – vrátane pomoci bilaterálnej a multilaterálnej pôvodne stanovené plány. Tabuľka rovnako dokazuje, že ZRP ČR už v roku 2003 dosahuje 0,101% HNP, čím ako som už spomenula, sa ČR približuje k priemeru rozvojovej pomoci už vyspelých darcov.

⁷⁰ Nicol Adamcová, *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2006), 23.

⁷¹ Petr Jelínek, „Česká zahraniční rozvojová pomoc na počátku 21.století“, (Bratislava:SlovakAid, 2002), 4, www.eng.slovakaid.sk/uploads/2010/01/mo2002-3-02.doc (stiahnuté 2.3.2011)

⁷² Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „*Koncepcie zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007*“, 2001. http://www.rozvojovestredisko.cz/files/koncepcie_ZRS_CR_CR_2002-07.pdf (stiahnuté 5.3.2011)

Tabuľka č.5: Objem celkovej oficiálnej ZRP ČR v rokoch 2002-2003

Rok	Realizácia	%HNP
2002	1486 mil Kč	0,065
2003	2547 mil Kč	0,101

Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „*Statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008*“, 2009, http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-stats-2004-2008_100329.pdf (stiahnuté 1.4.2011)

V prípade finančných prostriedkov vynaložených v rámci multilaterálnej pomoci, je nutné zmieniť predovšetkým rok 2004, kedy dochádza k navýšeniu finančného objemu na 1166 mil.Kč- multilaterálna pomoc tak tvorila až 44% ZRP ČR.

Tabuľka č.6: Celkový objem multilaterálnej ZRP ČR a jej podiel na ZRP ČR

Rok	Celkový objem multilaterálnej ZRP ČR	Podiel multilaterálnej pomoci na ZRP ČR
2002	460,9 mil Kč	31,00%
2003	287,6 mil Kč	11,30%

Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „*Statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008*“, 2009, http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-stats-2004-2008_100329.pdf (stiahnuté 1.4.2011)

Zuzana Blahutová, „Česká republika a rozvojová spolupráce“ (bakalárska práca , Masarykova Univerzita, 2006),24.

Z hľadiska skúmania príjmovej štruktúry patria k najväčším prijímateľom bilaterálnej rozvojovej pomoci v období rokov 2002- 2003 krajiny s nižším stredným príjmom. Naopak stále zaostávala podpora najmenej rozvinutých krajín. Táto situácia je v protiklade so základným cieľom *Koncepcia zahraničnej rozvojovej pomoci Českej republiky na obdobie rokov 2002-2007* o zníženie chudoby. ⁷³

⁷³ OECD, „*Development Co-operation Report 2004*“, 2004,105, (<http://www.oecdilibrary.org/docserver/download/fulltext/4305011e.pdf?expires=1292949274&id=0000&accname=guest&checksum=8835C800685B8E2461F278144DCD9E6D>) (stiahnuté 5.3.2011)

4.2.4. Realizácia rozvojovej pomoci

Tak ako v stati venujúcej sa realizácii rozvojovej pomoci pred rokom 2002, tak aj v tomto mieste sa budem zaoberať aktérmi a nástrojmi rozvojovej pomoci.

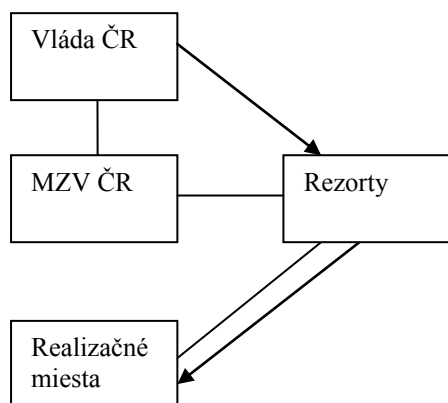
Ako už bolo uvedené v časti práce venujúcej sa inštitucionálnemu rámcu, k výraznej zmene v oblasti aktérov ZRP ČR po roku 2002 nedochádza. Je síce pravda, že *Koncepcia zahraničnej rozvojovej pomoci Českej republiky na obdobie rokov 2002-2007* predpokladala ustanovenie jedného centra systému poskytovania ZRP ČR, zodpovedného za formuláciu a riadenie celej rozvojovej politiky, k nemu však malo dôjsť až po vstupe ČR do EÚ, preto sa ním budem zaoberať až v nasledujúcej kapitole.

V prvej fázy transformácie systému rozvojovej pomoci, okrem ustanovenia Rozvojového strediska, nie je badateľná žiadna zmena.

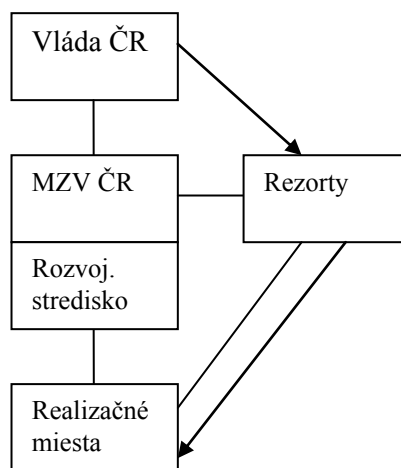
Jedinou obmenou boli návrhy, vychádzajúce zo stratégií a potrieb jednotlivých partnerských zemí, posudzované Rozvojovým strediskom. Ďalšia organizačná štruktúra ZRP ČR ostáva nezmenená. Z dôvodu porovnania prikladám schémy organizačných

Schéma č. 1: Organizační štruktúra ZRP ČR

Obdobie rokov 1996-2001

Obdobie rokov 2001-2004

————— Organizačné väzby

—————> Finančné toky

Zdroj: Ministerstvo zahraničných vecí, „Konceptce zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007“, 2001. http://www.rozvojestredisko.cz/files/konceptce_ZRS_CZ_CR_2002-07.pdf (stiahnuté 5.3.2011)

4.3. Rozvojová pomoc ČR po vstupe do EÚ

4.3.1. Legislatívny a inštitucionálny rámec upravujúci oblasť ZRP ČR

Výsledkom vstupu ČR do EÚ boli taktiež legislatívne zmeny v oblasti ZRP ČR.

Zásady pre poskytovanie zahraničnej pomoci, tvoriace od roku 1995 obecný rámec ZRP ČR, boli v marci 2004 nahradené *Zásadami zahraničnej rozvojovej spolupráce po vstupe ČR do EÚ*“ (ďalej len *Zásady*). Dokument reagoval na vstup ČR do EÚ a s tým súviaci nárast nárokov na štátnu správu ČR a nutné systémové a legislatívne zmeny.⁷⁴

V roku 2005 dochádza k doplneniu *Zásad o Pravidlá pre výber a financovanie projektov*(ďalej len *Pravidlá*), ktorých účelom bolo stanovenie základných jednotných postupov pre poskytovanie finančných prostriedkov na realizáciu rozvojových projektov zo štátneho rozpočtu.⁷⁵

Praktickým výstupom Pravidiel bol vznik *Manuálu projektového cyklu ZRP ČR* (ďalej len *Manuál*). Ten presne definoval účel každej fázy projektového cyklu a stanovil postupy a role jednotlivých aktérov v každej fázy cyklu.⁷⁶

Napriek tomu, že *Zásady* a *Pravidlá* sa snažili reagovať na zmeny vyplývajúce zo vstupu ČR do EÚ, de facto stále vychádzali zo systému nastaveného v roku 1995. Takto nastavený systém sa preto javil ako neefektívny a neschopný plniť medzinárodné záväzky ČR. V reakcii na túto situáciu vláda v programovom prehlásení z januára 2007 označila ako svoju politickú prioritu práve „zjednotenie a zefektívnenie systému ZRP ČR“.⁷⁷

K samotnej transformácii ZRP ČR došlo však až na základe uznesenia vlády č. 1070. Z dôvodu detailného popísania transformácie ZRP ČR bol taktiež uverejnený materiál *Návrh na*

⁷⁴ Vláda ČR, „*Návrh usnesení vlády České republiky č. 302 k institucionálnímu zajištění a Zásadám zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU*“, 2004. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/obecne_informace_o_zrs_cr/transformace_systemu_zahranicni.html (stiahnuté 1.4.2011)

⁷⁵ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „*Pravidla pro výběr a financování bilaterálních projektů zahraniční rozvojové spolupráce České republiky*“, 2005. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/obecne_informace_o_zrs_cr/transformace_systemu_zahranicni.html (stiahnuté 1.4.2011)

⁷⁶ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „*Manuál projektového cyklu zahraniční rozvojové spolupráce české republiky*“, 2005. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/dokumenty/manual_projektoveho_cyklu_zrs_cr.html (stiahnuté 1.4.2011)

⁷⁷ Vláda ČR, „*Programové prohlášení vlády 2007*“, 2007. <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=20780> (stiahnuté 1.4.2011)

transformáciu systému zahraničnej rozvojovej spolupráce ČR. Ten predpokladal ukončenie transformácie ZRP ČR až v roku 2011.⁷⁸

Vzhľadom na tému práce je však nutné poznamenať, že spomínané dokumenty mali skôr technický charakter a EÚ sa venovali len v niekoľko málo prípadoch. Rovnako *Zákon o zahraničnej rozvojovej spolupráci a humanitárnej pomoci poskytovanej do zahraničia*, z roku 2008 sa dotýka EÚ len okrajovo.⁷⁹

Od 1. júla 2010 tvorí hlavný legislatívny rámec ZRP ČR *Zákon o zahraničnej rozvojovej spolupráci a humanitárnej pomoci*, završujúci proces transformácie ZRP ČR. Zákon jasne definuje a odlišuje rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc, vymedzuje právomoci všetkých subjektov a právne ukotvuje Českú rozvojovú agentúru (ČRA) ako implementačnú organizáciu ZRS ČR.⁸⁰

Vedľa *Zákona o zahraničnej rozvojovej spolupráci a humanitárnej pomoci* je jedným zo strategických dokumentov taktiež *Koncepcia zahraničnej rozvojovej spolupráce České republiky na obdobie 2010-2017*. V tomto dokumente sú už podrobnejšie rozpracované odkazy na záväzky voči EÚ, pričom hlavným cieľom je zasadiť koncepciu ZRP ČR do aktuálneho zahranično-politického rámca, ktorý sa od koncepcie prijatej v roku 2002 výrazne zmenil.⁸¹

Napriek tomu, že cieľom *Zásad* bolo efektívne reagovať na systémové a legislatívne zmeny vyplývajúce zo vstupu ČR do EÚ inštitucionálny ZRP ČR systém ostal takmer nezmenený. Hlavným koordinátorom, formulujúcim princípy ZRP ČR ostalo naďalej MZV ČR, pričom náplň jeho práce ostala taktiež rovnaká. K významnej inštitucionálnej zmene došlo až v roku 2007, kedy bola na základe uznesenia vlády č. 1070 o transformácii ZRP ČR ustanovená Česká rozvojová agentúra (ČRA), naväzujúca na aktivity Rozvojového strediska, ktoré ukončilo svoju činnosť na konci roku 2007. ČRA bola zriadená ku dňu 1.1.2008, pričom došlo k posilneniu jej právomocí a ako jej hlavné úlohy boli definované identifikácia tém rozvojovej spolupráce, formulácia dokumentácie pre verejné zákazky v spolupráci so zastupiteľskými úradmi, realizácia a monitoring bilaterálnych projektov, vypisovanie a vedenie výberových konaní,

⁷⁸ Vláda ČR, „*Usnesení vlády České republiky ze dne 19. září 2007 č. 1070 k transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky*“, 2007.

http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/WebGovRes/044D1746E5B3D1EDC125735500251598?OpenDocument (stiahnuté 1.4.2011)

⁷⁹ Poslanecká sněmovna ČR, „*Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů*“, 2008. <http://www.sbirka.cz/POSL4TYD/NOVE/10-151.htm> (stiahnuté 1.4.2011)

⁸⁰ Poslanecká sněmovna ČR, „*Zákon ze 2010 zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů*“, 2010.

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html (stiahnuté 1.4.2011)

⁸¹ Vláda ČR, „*Koncepcie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017*“, 2010.

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html (stiahnuté 5.4.2011)

uzatváranie zmlúv s dodávateľmi tovaru, služieb a práci v rámci projektov ZRP, informovanie o ZRP, podpora českých subjektov usilujúcich o zapojenie do realizácie projektov v rámci rozvojovej spolupráce ostatných darcov, podpora posilovanie kapacít nevládných organizácií či vytváranie podkladov pre správy o ZRP ČR.⁸²

Ako hlavné pozitívum zriadenia ČRA sa dá označiť postupné zjednotenie implementačných funkcií, ktoré boli pôvodne rozdelené medzi deväť rezortov, čo komplikovalo efektívne vykonávanie ZRP ČR. Treba však zmieniť, že k posilňovaniu kapacít ČRA dochádzalo len postupne a v plnej kapacite začala ČRA fungovať až v roku 2010.

Významným krokom k efektívnej rozvojovej spolupráci bolo taktiež zriadenie Rady pre ZRP ČR, ktorá vznikla ku dňu 1.1. 2008 na základe uznesenia vlády ČR č.1439. Za jej hlavný cieľ bolo vymedzené zaistenie koordinácie ZRP a pripravovanie doporučení ministrom zahraničných vecí. Rada sa skladá z 15 členov, pričom členovia Rady sú zástupcovia jednotlivých ministerstiev, Úradu vlády, Českého štatistického úradu a Štátného úradu pre jadrovú bezpečnosť. Dôležitým bodom je, že rolu a kompetencie týchto orgánov Rada nenahradila.⁸³

Výsledkom vyššie uvedených transformačných krokov je teda zjednotenie ZRP ČR. Väčšina projektov bola prevedená do právomoci MZV ČR. Avšak napriek jeho posilneniu v inštitucionálnom rámci ZRP ČR, nedošlo vďaka zriadeniu Rady pre zahraničnú rozvojovú spoluprácu k narušeniu koncepčnej a expertnej role rezortných ministerstiev.⁸⁴

4.3.2. Koncepcia a priority ZRP ČR

Na *Koncepciu zahraničnej rozvojovej pomoci Českej republiky na obdobie rokov 2002-2007*, ktorou som sa zaoberala v predchádzajúcej kapitole, nadviazali rovnako už spomínané *Zásady*. Tie z hľadiska koncepcie ZRP ČR nepriniesli významnú zmenu. Ako hlavné ciele ZRP ČR definujú zníženie chudoby, ekonomicko- priemyselný rozvoj, postupnú integráciu partnerských krajín do svetovej ekonomiky, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj a upevnenie demokracie a ľudských práv, postkonfliktnú obnovu, dosiahnutie riadenej migrácie a udržateľného rozvoja.⁸⁵

⁸² Vláda ČR, „*Návrh na transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce ČR*“, 2008.

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/obecne_informace_o_zrs_cr/transformace_systemu_zahranicni.html (stiahnuté 5.4.2011)

⁸³ Vláda ČR, „*Statut Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci*“, 2007, (stiahnuté 30.3.2011)

<http://www.czda.cz/editor/filestore/File/Statut%20Rady%20pro%20ZRS.pdf>

⁸⁴ Vláda ČR, „*Programové prohlášení vlády 2007*“, 2007. <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=20780> (stiahnuté 1.4.2011)

⁸⁵ Vláda ČR, „*Návrh usnesení vlády České republiky č. 302 k institucionálnímu zajištění a Zásadám zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU*“, 2004.

Z hľadiska vývoja koncepcie ZRP ČR je treba zohľadniť aj vývoj medzinárodnej rozvojovej spolupráce. A to predovšetkým prijatie *Evropského konsenzu o rozvoji*⁸⁶ a *Parížskej deklarácie o efektívnosti pomoci a Akčnej agendy z Akkry*, dokumentov z ktorých, ako uvádza „*Koncepcia zahraničnej rozvojovej spolupráce Českej republiky na obdobie 2010-2017*“ vychádzajú základné princípy ZRP ČR. Medzi ne patrí partnerstvo s prijímacími krajinami, posilovanie systémov partnerských zemí, zvyšovanie kapacít rozvojových aktérov, vzájomná zodpovednosť a transparentnosť ZRP ČR.⁸⁷

V priebehu posledných šiestich rokoch dochádza k výraznému zúženiu teritoriálnych priorít. Oproti predchádzajúcim dvadsiatim prioritným krajinám, bol v roku 2004 teritoriálny rámec zúžený na osem prioritných krajín, pričom rozvojová pomoc bola poskytovaná do: Angolskej republiky, Zambijskej republiky, Vietnamskej socialistickej republiky, Mongolska, Jemenskej republiky, Moldavskej republiky, Bosny a Hercegoviny, Srbska a Černej hory. Naopak strednedobá pomoc je určená do Irackej republiky a Afganistanu.⁸⁸

Následné skúsenosti však poukázali na to, že aj okruh ôsmich prioritných krajín bol vzhľadom na finančné možnosti ČR stále príliš široký. Z tohoto dôvodu došlo na základe *Koncepcie zahraničnej rozvojovej spolupráce Českej republiky na obdobie 2010-2017* k ďalšiemu zúženiu teritoriálneho rámca. Koncepcia rozdelila prioritné krajiny na tzv. programové zeme a prioritné zeme bez programu spolupráce. Medzi prioritné zeme bol zaradený Afganistan, Bosna a Hercegovina, Etiópia, Moldavsko a Mongolsko. Naopak ako prioritné zeme bez programu spolupráce bolo definované Gruzínsko, Kambodža, Kosovo, Palestínske autonómne územie a Srbsko. V týchto krajinách prebieha spolupráca na bázi individuálnych projektov, ktoré však do istej miery vytvárajú ucelený a premyslený celok a naväzujú tak na ďalšie bilaterálne a multilaterálne projekty v danej krajine.⁸⁹

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/obecne_informace_o_zrs_cr/transformace_sys_temu_zahranicni.html (stiahnuté 1.4.2011)

⁸⁶ Je programové prehlásenie prijaté všetkými hlavnými inštitúciami EÚ. Ako hlavné princípy rozvojových aktivít EÚ určuje snížovanie chudoby prostredníctvom naplňovania Rozvojových cieľov tisícročia a presadzovania spravodlivej globalizácie, rozvoj založený na Európskych demokratických hodnotách, zodpovednosť krajín za vlastný rozvoj. Rovnako došlo k záväzku navýšiť objem ODA na 0,56% HDP do roku 2010, Európsky parlament, Rada, Komisia, „*The European Consensus on Development*“, 2006,

http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/european_consensus_2005_en.pdf (stiahnuté 1.4.2011)

⁸⁷ Vláda ČR, „*Koncepcie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017*“, 2010.

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html (stiahnuté 5.4.2011)

⁸⁸ Vláda ČR, „*Návrh usnesení vlády České republiky č. 302 k institucionálnímu zajištění a Zásadám zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU*“, 2004.

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/obecne_informace_o_zrs_cr/transformace_sys_temu_zahranicni.html (stiahnuté 1.4.2011)

⁸⁹ Vláda ČR, „*Koncepcie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017*“, 2010.

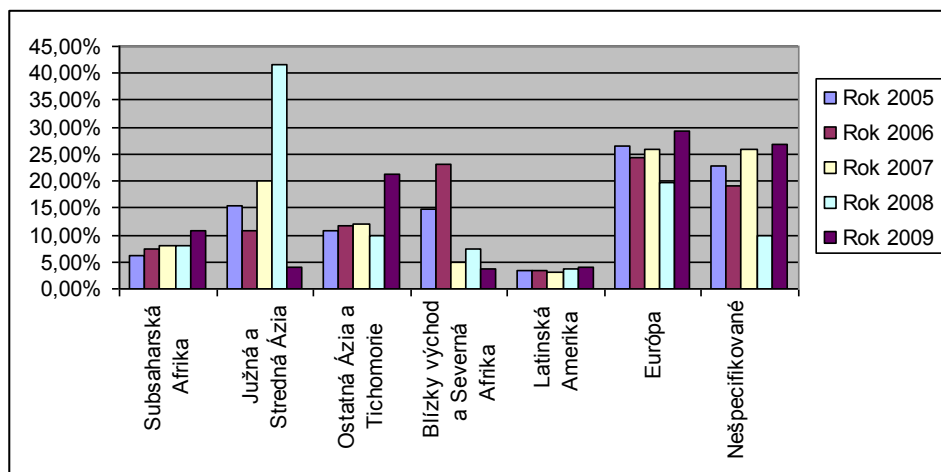
http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html (stiahnuté 5.4.2011)

Novo ustanovený zoznam prioritných krajín síce z časti vychádzal z teritoriálnych priorit vymedzených v Koncepcii na obdobie rokov 2002-2007, avšak v prípade, že prioritné krajiny zrovnáme s tabuľkou č.3, vidíme, že toto tvrdenie neplatí s úplnou určitosťou a do ZRP ČR boli zaradené aj nové krajiny. Táto situácia je dôsledkom snahy ČR splniť záväzky vyplývajúce z *Parížskej deklarácie, Akčnej agende z Akkry a Záveru Rady EU o komplementarite pomoci a del'be práce v rozvojovej spolupráci EU*.⁹⁰ Okrem toho ČR brala do úvahy aj komparatívne výhody a doporučenia OECD, pričom pri každej zemi existovali iné primárne dôvody poskytnutia rozvojovej pomoci. Napríklad k Miléniovým cieľom sa ČR prihlásila na základe spolupráce s jednou z najmenej rozvinutých krajín sveta- Etiópiou. Naopak ZRP ČR v Kosove, Kambodži či Srbsku reflektuje veľmi dobré bilaterálne vzťahy medzi krajinami. Pri výbere zemí je taktiež posudzovaná potrebnosť rozvojovej spolupráce, pripravenosť zeme prijímať rozvojovú pomoc, postavenie ČR v kontexte ostaných darcov a vhodné geografické rozloženie prioritných krajín.⁹¹

Vývoj ZRP ČR v jednotlivých teritóriách uvádzam z dôvodu prehľadnosti v nasledujúcom grafe.

⁹²Vláda ČR, „*Koncepcie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017*“, 2010.
http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html (stiahnuté 5.4.2011)

Graf č.3: Percentuálny vývoj ZRP ČR podľa teritórií v období rokov 2005-2009

Zdroj:

Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Zahraníční rozvojová spolupráce České republiky, Statistická příloha 2002-2006“, 2007, http://www.mzv.cz/public/3b/6e/dc/75802_14945_STATIST_DVOJLISTar07_cz_09_12.pdf (stiahnuté 1.4.2011)

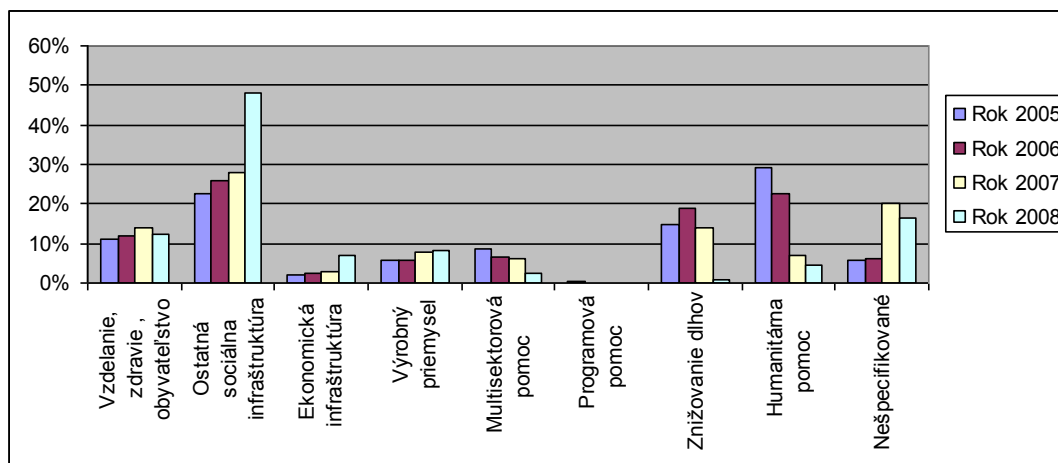
Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Statistická příloha: Zahraníční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008“, 2009, http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-stats-2004-2008_100329.pdf (stiahnuté 1.4.2011)

Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR realizované v roce 2009, 2010, http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/aktualne/informace_o_zahranicni_rozvojove_1.html (stiahnuté 1.4.2011)

Pri vymedzení sektorových priorit vychádza ZRP ČR aj v tomto období z predchádzajúcich poznatkov. Programy sa opäť koncentrujú na tie sektory, kde má ČR komparatívne výhody vzhľadom k ostatným darcom. Rovnako však sektorové priority odrážajú obecné priority medzinárodného spoločenstva. Je však nutné spomenúť, že aj po vstupe do EÚ ZRP ČR postráda dlhodobý trend v určitej tematike či sektore.⁹²

⁹² Ministerstvo zahraničných vecí ČR, OECD, „Rozvojová spolupráce České republiky, Zvláštní hodnocení výboru OECD pro rozvojovou pomoc“, 2007. http://www.rozvojovka.cz/download/OECD_rozvojova_spolupraceCR_07_cz.pdf (stiahnuté 4.4.2011)

Graf č.4: Percentuálny podiel ZRP ČR podľa sektorov v období rokov 2005-2008

Zdroj:

Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Zahraníční rozvojová spolupráce České republiky, Statistická příloha 2002-2006“, 2007, http://www.mzv.cz/public/3b/6e/dc/75802_14945_STATIST_DVOJLISTar07_cz_09_12.pdf (stiahnuté 1.4.2011)

Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Statistická příloha: Zahraníční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008“, 2009, http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-stats-2004-2008_100329.pdf (stiahnuté 1.4.2011)

4.3.3. Finančné toky

Najviditeľnejšiu zmenu v oblasti finančných tokov ZRP ČR, predstavujú platby do rozpočtu EÚ, ktoré sa stali momentom vstupu súčasťou českej multilaterálnej rozvojovej pomoci.

Na zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy (GAERC), ktoré sa konalo 24.5. 2005, sa členské štáty EÚ dohodli, že EÚ sa bude ako celok usilovať o navýšenie objemu ODA. Do roku 2010 malo dôjsť k dosiahnutiu kolektívneho cieľa 0,56% ODA / HNP. Pričom nové členské štáty mali do roku 2010 možnosť usilovať o dosiahnutie cieľa 0,17% ODA/ HNP a 0,33% ODA/HNP do roku 2015 v rámci svojich národných rozpočtov.⁹³

ČR už od začiatku rokovaní spochybňovala možnosť dosiahnutia týchto cieľov. Podľa správy Európskej Komisie z roku 2010 sa 0,17% hranicu z nových členských krajín EÚ podarilo prekročiť len Malte a Cypru. ČR sa v roku 2009 podarilo dosiahnuť hranicu 0,12%, pričom na rok 2010 bolo predpokladané dosiahnutie hranice 0,13%.⁹⁴

⁹³Martin Vittek a Simon Lightfoot, „The Europeanization of Slovak Development Cooperation?“ *Contemporary European Studies* 3, č. 1 (leden 2009): 22, http://www.ces.upol.cz/archiv/2009_1/Vittek_Lightfoot01_09.pdf (stiahnuté 2.3.2011)

⁹⁴Európska komisia, „Financing for Development - Annual progress report 2010 Getting back on track to reach the EU 2015 target on ODA spending“, 2010, 44,

Tabuľka č.7 : Objem celkovej oficiálnej ZRP ČR a jej podiel na HNP

Rok	Objem celkovej ZRP ČR	Podiel ZRP ČR na HNP
2004	2780,10 mil Kč	0,106%
2005	3236,0 mil Kč	0,114%
2006	3636,9 mil Kč	0,120%
2007	3632,9 mil Kč	0,110%
2008	4245,3 ,mil Kč	0,124%
2009	4077,43 mil Kč	0,120%

Zdroj: Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Česká republika pomáhá: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009“, 2009, 45.: http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-2009_101230.pdf

Z vyššie uvedeného sice vyplýva, že ČR sa nedarí splňať objemové záväzky plynúce z členstva v EÚ, napriek tomu, sa však dá ČR považovať za aktívny členský štát v oblasti rozvojovej politiky EÚ. Jedným z dôkazov je fakt, že až 85% prostriedkov z multilaterálnej časti ZRP ČR plynie práve do rozpočtu EÚ.⁹⁵ Z dôvodu väčšej prehľadnosti uvádzam údaje o objeme multilaterálnej pomoci, jej podiele na celkovej ZRP ČR a veľkosť príspevkov do EÚ v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka č. 8 : Celkový objem multilaterálnej ZRP ČR a jej podiel na ZRP ČR

Rok	Celkový objem multilaterálnej ZRP ČR	Podiel multilaterálnej pomoci na ZRP ČR
2004	1148,60 mil Kč	52,82%
2005	1694,01 mil Kč	52,35%
2006	1880,16 mil Kč	51,70%
2007	1988,82 mil Kč	54,75%
2008	2249,81 mil Kč	53,00%
2009	2158,72 mil Kč	52,95%

Zdroj: Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Česká republika pomáhá: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009“, 2009, 45.: http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-2009_101230.pdf

http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/SEC_2010_0420_COM_2010_0159_EN.PDF (stiahnuté 8.4.2011)

⁹⁵ Blanka Šimunková, *Jak Česká republika snižuje globální chudobu: stínová zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci – retrospektiva pěti let* (Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2010), 15, http://www.fors.cz/assets/files/Dokumenty/aidwatch_2010.pdf (stiahnuté 2.4.2011)

Tabuľka č. 9 : Celkový objem príspevkov v rámci ZRP ČR do EÚ a ich podiel na multilaterálnej pomoci ČR

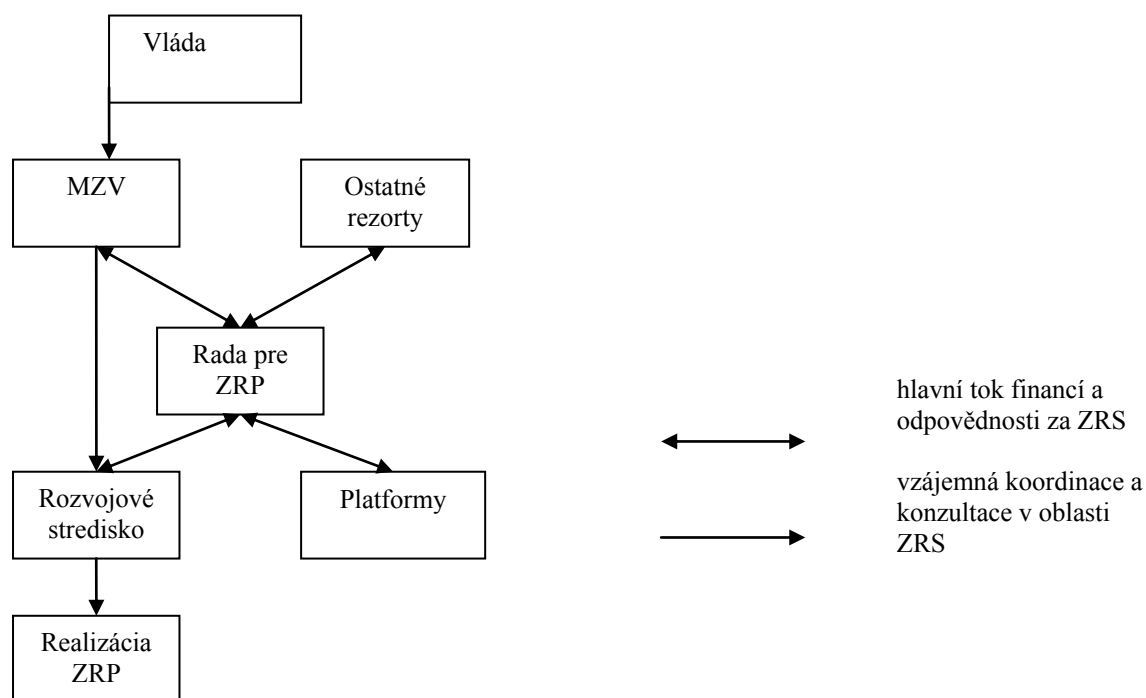
Rok	Objem príspevkov v rámci ZRP ČR do EÚ	Podiel príspevkov do EÚ na multilaterálnej pomoci ČR
2004	862,80 mil Kč	75,12%
2005	1478,01 mil Kč	87,25%
2006	1515,14 mil Kč	80,59%
2007	1676,83 mil Kč	81,31%
2008	1941,14 mil Kč	86,28%
2009	1791,10 mil Kč	82,97%

Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „Česká republika pomáhá: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009“, 2009, 45.: http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-2009_101230.pdf

4.3.4. Realizácia rozvojovej pomoci:

Ako už bolo uvedené, v roku 2008 dochádza k transformácii ZRP ČR, ktorá je dokončená nadobudnutím platnosti Zákona o zahraničnej rozvojovej spolupráci a humanitárnej pomoci poskytovanej do zahraničia. Výsledkom je zmema systému ZRP ČR, ktorý funguje podľa nasledujúcej schémy

Schéma č. 2: Systém ZRP ČR po jeho transformácii

Vláda ČR, „Návrh na transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce ČR“,2008. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/obecne_informace_o_zrs_cr/transformace_systemu_zahranicni.html(stiahnuté 5.4.2011)

Jednou z najvýznamnejších zmien, ktorú priniesol v oblasti ZRP ČR práve vstup do EÚ, bolo prijatie nového zákona o verejných zákazkách. Práve na základe neho došlo k harmonizácii českého právneho poriadku s pravidlami EÚ v oblasti vnútorného trhu. Až do prijatia vyššie uvedeného zákona, nebolo na poskytovanie bilaterálnej rozvojovej pomoci uplatňované výberované konanie. Projekty ZRP ČR boli identifikované samotnými realizátormi projektov, čo bolo umožnené na základe výnimky z uplatňovania zákona 199/1994 Zb. o verejných zákazkách. Nový zákon o verejných zákazkách č.40/ 2004 Zb, však už neobsahoval ustanovenie o tom, že sa nevzťahuje na „zákazky súvisiace s poskytovaním zahraničnej rozvojovej a humanitárnej pomoci vládou Českej republiky“ . Na základe tohoto zákona

dochádza teda k transformácii dovedejšieho systému, na systém v ktorom oblasť spolupráce definuje štát a na jej realizáciu vypisuje výberové konanie.⁹⁶

Reakciou vstupu ČR do EÚ bola taktiež snaha o zjednotenie projektového cyklu. Jeho metodika bola posilnená už spomínaným *Manuálom*, ktorý podrobne popísal jednotlivé fázy a úlohy rôznych aktérov v nich. Projektový cyklus zahŕňa fázu programovania, identifikácie, formulácie, realizácie a monitoringu, evaluácie.⁹⁷

Až do transformácie v roku 2008 programovanie spadalo do kompetencie MZV, Odboru rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci rozvojovej spolupráce (ORS) a jednotlivých rezortov, pričom prípravou programov rozvojovej spolupráce mohlo byť poverené taktiež Rozvojové stredisko. Identifikáciu jednotlivých tém ZRP ČR pokrylo v prípade prioritných krajín programovanie. Naopak v prípade neprioritných zemí bola identifikácia výsledkom koordinácie činnosti rezortov a zastupiteľských úradov (ZÚ). Tretia fáza- formulácia projektov bola v právomoci rezortu pri verejných zákazkách, alebo ju mohol vypracovať taktiež uchádzač o dotačný titul. Štvrtá fáza, realizácia projektu sa dá vysvetliť ako praktické využitie finančných a ľudských zdrojov realizátormi, ktorí boli kontrolovaní predovšetkým zo strany ZÚ. V priebehu evaluácie, došlo k zhodnoteniu projektu z hľadiska relevancie, efektívnosti, efektivity a udržiteľnosti, tímom zloženým zo zástupcov aktérov ZRP a externých expertov. K zmene dochádza v roku 2008, kedy sa agenda jednotlivých rezortov dostáva pod správu ČRA a tá sa týmto krokom stáva zodpovednou za fázu identifikácie, formulácie nových projektov cez verejné zákazky, vyhlasovanie dotačných konaní a spolu-monitorovanie všetkých projektov.⁹⁸

⁹⁶ Petr Jelínek, „*Jak realizovat rozvojovou spolupraci po vstupu do EU?*“ (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004), 2, <http://www.isn.ethz.ch/isn/Digital-Library/Publications/Detail/?ots736=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&size738=10&lng=en&ots627=fce62fe0-528d-4884-9cdf-283c282cf0b2&id=29235> (stiahnuté 5.3.2011)

⁹⁷ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „*Manuál projektového cyklu zahraniční rozvojové spolupráce české republiky*“, 2005. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/dokumenty/manual_projektoveho_cyklu_zrs_cr.html (stiahnuté 1.4.2011)

⁹⁸ Blanka Šimunková, *Jak Česká republika snižuje globální chudobu: stínová zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci – retrospektiva pěti let* (Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2010), 22, http://www.fors.cz/assets/files/Dokumenty/aidwatch_2010.pdf (stiahnuté 2.4.2011)

5.Zmena ZRP ČR po vstupe do EÚ a vplyv europeizačné procesu

Vzhľadom na vyššie uvedené kapitoly sa dá konštatovať, že ZRP ČR prešla za posledných 15 rokov „dlhú cestu“. Do akej miery bola táto cesta dôsledkom vstupu do EÚ, poukážem na tomto mieste.

Fakt, že sa koncepcia ZRP ČR rozvíjala ako dôsledok členstva v rôznych medzinárodných organizáciach sa dá naľahšie demonštrovať na základe legislatívneho rámca. Ten pred vstupom do EÚ určujú *Zásady rozvojovej pomoci* a *Koncepcia zahraničnej rozvojovej pomoci*. Oba dokumenty reagujú na OECD, pričom ich cieľom jej dosiahnuť kompatibilitu práve s princípmi práve tejto organizácie. Po vstupe do EÚ dochádza síce k prijatiu nových dokumentov, ktorých hlavným cieľom je reflektovať zmeny vyplývajúce z členstva. Ide však skôr len o technické odkazy, ako skutočnú implementáciu noriem. Predovšetkým u *Zásad zahraničnej rozvojovej spolupráce po vstupe ČR do EÚ* a *Pravidiel pre výber a financovanie projektov* je viditeľné, že uskutočnené zmeny de facto vychádzali z dokumentov prijatých ešte v roku 1995.

Pozorovateľná je taktiež reforma rámca inštitucionálneho. K nej však nedochádza bezprostredne po vstupe do EÚ. Zmena je uskutočnená až v roku 2007, a nedá sa preto tvrdiť, že by bola priamym dôsledkom českého členstva v EÚ. Toto tvrdenie podopiera taktiež Horký, ktorý uvádza, že EÚ síce kritizovala roztrieštený inštitucionálny systém ZRP ČR, sama však nedisponuje mechanizmom, na základe ktorého by mohla prinútiť ČR k inštitucionálnej reforme v oblasti rozvojovej spolupráce.⁹⁹

Nemenej dôležité je skúmanie v oblasti koncepcie a priorít ZRP ČR. Pred vstupom do EÚ táto oblasť ZRP ČR odráža opäť predovšetkým vplyv OECD a OSN. Nutné zdôrazniť, že najmä počas prvého pozorovaného obdobia, sa veľmi obecné vymedzené priority v skutočnosti nedarí naplňať. ČR poskytovala rozvojovú pomoc len veľmi malému počtu najmenej rozvinutých krajín, pričom tento trend je viditeľný počas všetkých troch pozorovaných období. Takouto koncepciou však ČR po vstupe do EÚ prejavuje neschopnosť plniť jeden z hlavných cieľov *Európskeho konsenzu o rozvoji*, ktorým je efektívny boj proti chudobe.

⁹⁹ Ondřej Horký, „*The Europeanization of development policy: Acceptance, accomodation and resistance of the Czech republic?*“ (Bonn:Deutsches Institut für Entwicklungspolitik, 2010), 19, [http://www.die-gdi.de/CMS-Homepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/\\$FILE/DP%2018.2010.pdf](http://www.die-gdi.de/CMS-Homepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/$FILE/DP%2018.2010.pdf) (stiahnuté 5.3.2011)

Vo všetkých troch skúmaných obdobiach je taktiež pozorovateľná absencia dlhodobého trendu v určitej problematike či sektore.

Napriek týmto skutočnostiam, vedúcich k presvedčeniu, že ČR sa v oblasti priorít nedarí spĺňať požiadavky zo strany EÚ, nedá sa tvrdiť, že by ČR na svoje členstvo vôbec nereflektovala. Dôkazom je fakt, že ešte pred rokom 2004, ČR v oblasti regionálnej spolupráce reaguje na doporučenia EÚ. Druhou stranou mince je ale skutočnosť, že miera vplyvu zo strany EÚ je aj v tomto prípade minimálna.

K snád' najpozorovateľnejšej zmene došlo v oblasti teritoriálneho vymedzenia pomoci. Oproti päťdesiatim krajinám, do ktorých prúdila rozvojová pomoc ČR v priebehu devädesiatich rokov, bol teritoriálny rámec po vstupe do EÚ zúžený na osem prioritných krajín, pričom v roku 2010 boli medzi prioritné zeme zaradené už len štyri krajiny.

Opäť by však bolo chybou domnievať sa, že tento krok bol výlučne dôsledkom tlaku zo strany EÚ. V skutočnosti opäť odrážal vplyv viacerých organizácií. Dôkazom je samotná *Koncepcia zahraničnej rozvojovej spolupráce Českej republiky na obdobie 2010-2017*, ktorá uvádza, že teritoriálne priority boli určené na základe doporučení OECD a Svetovej Banky. Teritoriálne rozmiestnenie pomoci reaguje taktiež na Miléniové ciele, čoho dôkazom je novo zahájená spolupráca s Etiópiou. Príklad Etiópie je však dôležitý aj z toho dôvodu, že práve on demonštruje snahu ČR reflektovať na členstvo v EÚ. Etiópia totiž predstavuje najväčšieho príjemcu európskej rozvojovej pomoci v rámci všetkých krajín ACP.¹⁰⁰ Taktiež vyššie zmienená Koncepcia vysvetľuje zaradenie tejto krajiny do teritoriálneho rámca ZRP ČR ako „možnosť nadviazania spolupráce s EÚ“.¹⁰¹ Napriek tomu, že Etiópia je jedinou krajinou regiónu ACP, zaradenou medzi prioritné zeme ZRP ČR, vzhľadom na finančné kapacity a množstvo prioritných zemí ZRP ČR, sa spolupráca len s touto krajinou javí ako dostačujúca. V tomto bode si treba taktiež pripomenúť, že od roku 2010 sa ČR ako prispievateľ do EDF, podieľa na financovaní regiónu ACP.

Naopak s ostatnými krajinami, ktoré už boli prijímateľmi českej rozvojovej pomoci, bola spolupráca nadviazaná s Moldavskom, Mongolskom a Bosnou Hercegovinou. Tieto krajiny boli vybraté z dôvodu dlhotrvajúcich dobrých vzájomných vzťahov a viditeľným postavením ČR v danej zemi medzi ostatnými darcami. Tieto skutočnosti sú preto dôkazom, že ČR

¹⁰⁰ François Mister, „The EU – Ethiopia’s main development partner?“ *The Courier*, č. 2 (september-október 2007). <http://acp-eucourier.info/The-EU-Ethiopia-s.144.0.html?&L=qyplrcoeutomehg> (stiahnuté 20.4.2011)

¹⁰¹ Vláda ČR, „*Koncepcie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017*“, 2010. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html (stiahnuté 5.4.2011)

republika sa snaží v oblasti teritoriálnych priorít nájsť rovnováhu medzi svojím členstvom v EÚ a už existujúcou koncepciou rozvojovej spolupráce.

Jedným z mála príkladov, o ktorom môžeme s určitosťou tvrdiť, že bol vyvolaný vstupom do EÚ, je zmena v oblasti financovania v oblasti multilaterálnej spolupráce. Z tabuliek 1,6, a 8 síce vyplýva, že nedošlo k výraznému nárastu podielu multilaterálnej pomoci na celkovej ZRP ČR. V prípade, že však bereme do úvahy celkový objem multilaterálnej pomoci, je potom viditeľné, že oproti roku 1999 došlo takmer k desať násobnému navýšeniu. Pričom približne až 85% príspevkov rámci multilaterálnej pomoci smeruje do EÚ. V tomto bode je však nutné poznamenať, že k viditeľnému navyšovaniu celkového objemu ZRP ČR dochádza už v roku 2000-2002, čiže ešte pred vstupom do EÚ. Objem ZRP ČR v tomto období narástol až o 917 mil. Czk, pričom cieľom ČR sa v tomto období stáva navýšenie objemu ZRP ČR na minimálne 0,1% HNP a tým dosiahnutie úrovne najnižších darcov v rámci OECD a EÚ. Napriek tomu, že v roku 2008 podieľ rozvojovej pomoci na HNP dosahuje 0,124%, ČR sa nedarí spĺňať záväzky plývuce z členstva v EÚ. Na základe nich, by mal totiž podieľ rozvojovej pomoci do roku 2010 dosiahnuť až 0,17%, čo sa vzhľadom na zníženie financovania ZRP ČR v nasledujúcom roku podariť nedosiahlo. Nutné poznamenať, že ČR sa k tomu záväzku od počiatku stavala skepticky, čo je taktiež jeden z dôkazov problémovosti implementácie európskych noriem v oblasti ZRP ČR.

Ako už bolo naznačené, na vstup do EÚ reagovala ČR predovšetkým prijatím európskych noriem. Táto skutočnosť sa odrazila v harmonizácii českého právneho poriadku s legislatívou EÚ, čo viedlo k prijatiu zákona o verejných zakázkach a tým k výraznej zmene pri realizácii ZRP ČR. Oproti predchádzajúcim dvom pozorovaným obdobiam, kedy nebolo na realizáciu projektov rozvojovej pomoci uplatňované výberové konanie, po vstupe do EÚ oblasť spolupráce definuje štát, pričom realizátori projektov už nemajú možnosť predkladať svoje návrhy. Za identifikáciu projektov, ich formuláciu cez verejné zákazky, vyhlasovanie dotačných konaní je od roku 2008 zodpovedná ČRA, čo je oproti predchádzajúcim obdobiam, kedy boli za realizáciu projektov a taktiež spravovanie finančných prostriedkov zodpovedné jednotlivé ministerstvá, výrazná zmena, dôsledkom ktorej je efektívnejšia spolupráca v oblasti rozvojovej pomoci.

Na základe vyššie uvedeného, je teda viditeľné, že ZRP ČR prešla po vstupe do EÚ výraznou zmenou. Vplyv EÚ je nepopierateľný v otázke prijatia nových noriem a finančných príspevkov v rámci multilaterálnej pomoci. Ako sa však ukazuje, ČR má problém so samotnou implementáciou pravidiel.

Záver

Hlavným cieľom tejto práce, bolo poukázať na to, do akej miery bola zmena ZRP ČR dôsledkom priameho tlaku vyvíjaného zo strany EÚ.

Na základe pozorovaných zistení môžeme s určitosťou konštatovať, že v ZRP ČR došlo počas pozorovaného obdobia k výraznej zmene. V priebehu uplynulých šesnástich rokov bol výrazne upravený legislatívny rámec, vymedzujúci ZRP ČR, došlo k navýšeniu finančných prostriedkov, k vymedzeniu teritoriálnych priorit a v neposlednom rade k veľkej reforme oblasti ZRP ČR, ktorej hlavným cieľom bolo vytvorenie efektívnejšieho systému poskytovania rozvojovej pomoci a splňanie medzinárodných štandardov.

S menšou určitosťou sa však už dá označiť hlavný pôvodca tejto zmeny.

Samotným impulzom k „znovuvytvoreniu“ ZRP ČR bolo práve členstvo ČR v OECD. Na strane druhej k najvýznamnejšej reforme, ktorá prispela k zefektívneniu ZRP ČR došlo až po vstupe do EÚ. Napriek tomu, si na základe pozorovaných zistení nedovoľujem tvrdiť, že reforma bola výsledkom členstva v EÚ. Naopak, ako som poukázala v predchádzajúcich kapitolách, reforma systému ZRP ČR bola výsledkom dlhodobého procesu, ktorý bol odrazom pôsobenia rôznych medzinárodných organizácií. Vzhľadom na to, že v posledných rokoch je viditeľné zosúlďovanie princípov zahraničnej rozvojovej spolupráce a EÚ sa prihlásila k mnohým medzinárodným dohodám, je veľmi ťažké odeliť posôbenie jednotlivých organizácií.

Rovnako si treba uvedomiť, že rozvojová politika EÚ je politikou doplnkovou, čo znamená, že právomoci EÚ a členských štátov nie sú zmluvou vymedzené. Členské štáty môžu koordinovať a konzultovať svoje politiky. EÚ však nedisponuje nástrojmi, prostredníctvom ktorých by mohla ČR prinútiť k reforme v oblasti bilaterálnej rozvojovej pomoci. Napriek tomu, ako som v práci ukázala, k vplyvu europeizačného procesu na ZRP ČR predsa len došlo. Ten je viditeľný predovšetkým v prijatí potrebnej legislatívy zo strany ČR, na základe čoho sa dá demonštrovať europeizácia v súlade s modelom „*top-down*“. Naopak ako problematická sa javí implementácia jednotlivých pravidiel. ČR Z tohoto dôvodu sa dá europeizačný proces v ZRP ČR definovať ako „*plytká europeizácia*.“ V tomto bode by som rada pripomenula, že Goetz vidí ako hlavný dôvod „plytkosti“ europeizačného procesu kratšie dobu členstva v EÚ. Dovolím si s ním súhlasiť. Pre ČR, ako nový členský štát, bolo primárnym cieľom prijatie potrebnej legislatívy a nie presadenie záujmov. Z tohoto dôvodu by sa dalo predpokladať, že potom čo si ČR už „zvykla“ na to, že je členským štátom a podarilo sa jej prijať potrebné legislatívne opatrenia, sa bude snažiť splňať európske štandarty aj v rámci implementácie ZRP

Vzhľadom na vyššie uvedené, sa dá teda konštatovať, že ZRP ČR sa transformovala aj pod vplyvom EÚ, nešlo však o vplyv dominantný. Oveľa väčší význam malo pri transformácii ZRP ČR mal vplyv OECD. Dôkazom čoho je samotné vytvorenie koncepcie ZRP ČR, navyšovanie finančného objemu ZRP ČR za cieľom priblíženia oficiálnej rozvojovej pomoci priemeru darcov OECD či rešpektovanie doporučení OECD pri transformácii teritoriálneho rámca. Fakt, že k najvýznamnejšej reforme ZRP ČR došlo až po vstupe ČR do EÚ síce zvädza k domnienke, že ten je aj jej hlavnou príčinou, no ako ukazuje táto práca, na vývoj ZRP ČR sa treba pozerat' z dlhodobejšieho hľadiska.

Summary

The main objective of this work, was to pointed out how much was the change of Czech development police influenced by pressure of EU?

It is possible to say that czech development policy has been markedly change during observed period. The legislative framework has been adapted, financial resourses for development policy has been increased, territorial priorities has been definted more exactly and finally important reform has been created. The causer of this change is not possible to definate by certainty.

Important impuls of creation of czech development policy was entrance of Czech republic in OECD. On the other hand, the most important reform was created after czech entrance into EU. Because of this I could not predicate, that reform was impact of czech membership in EU. How it was showed in previous chapters, reform of the system was a result of long term process, which reflect czech membership in different international organization. Important point is also visible convergence of principles of international development aid. EU has accepted different international threats. And because of this reason is difficult to divide influence of international organization.

Another import fact is, that EU's development policy is just „supplementary policy“, what means EU can not bend Czech republic to institutional reform od development policy. Inspite of, EU 's influence on czech development policy is visible in acceptance of legislative norms. Because of complicated implementation of these norms, is possible to identify czech case as „shallow europeanisation“ . More important influence on czech development policy was presented by OECD. It is demonstrated by creation of czech development's conception, increasing financial resourses by reason of approximation to OECD finacial donors or respect to OECD recommendations during the transformation of territorial framework.

Fact, that most important reform of development policy was made after czech entrance into EU tempt to guess, that this is the reason of the change . But how is shown in this work, it is necessary to look at czech development policy from long term aspect.

Zdroje

Dokumenty

- Európska komisia, „*Financing for Development - Annual progress report 2010 Getting back on track to reach the EU 2015 target on ODA spending*“, 2010. http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/SEC_2010_0420_COM_2010_0159_EN.PDF
overené ku dňu 15.5.2011
- Európska Komisia, „*Partnership Agreement ACP-EC*“, 2006. http://www.europarl.europa.eu/intcoop/acp/03_01/pdf/cotonou_2006_en.pdf
overené ku dňu 15.5.2011
- Európsky parlament, Rada, Komisia, „*The European Consensus on Development, 2006*“. http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/european_consensus_2005_en.pdf
- Európska Únia, „*Konsolidované znenie zmluvy o EÚ a zmluvy o fungovaní Európskej Únie*“, 2010. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:FULL:SK:PDF>
overené ku dňu 15.5.2011
- Ministerstvo zahraničných vecí, „*Manuál projektového cyklu zahraniční rozvojové spolupráce české republiky*“, 2005. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/dokumenty/manual_projektoveho_cyklu_zrs_cr.html
overené ku dňu 15.5.2011
- Ministerstvo zahraničných vecí ČR, „*Postup při zapojování ČR do záchranných operací a při poskytování humanitární pomoci do zahraničí*“, 2001. [http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/postup_pri_zapojovani_cr_do_zachrannych\\$2548.html?action=setMonth&year=2011&month=5](http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/postup_pri_zapojovani_cr_do_zachrannych$2548.html?action=setMonth&year=2011&month=5)
overené ku dňu 15.5.2011
- Ministerstvo zahraničných vecí, „*Pravidla pro výběr a financování bilaterálních projektů zahraniční rozvojové spolupráce České republiky*“, 2005. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/obecne_informace_o_zrs_cr/transformace_systemu_zahranicni.html
overené ku dňu 15.5.2011
- OECD, *The Paris Declaration on Aid Effectiveness and the Accra Agenda for Action*, 2008, 10, <http://www.oecd.org/dataoecd/11/41/34428351.pdf>

overené ku dňu 15.5.2011

- Organizácia spojených národov, „*The Millenium Developmnet Goals*“, 2002, http://www.alliance2015.org/fileadmin/user_upload/MDGs.pdf (stiahnuté 2.3.2011)
- Rada EÚ, „*Conclusion of the Council and of the representatives of the governments of the member states meeting within the council on EU Code of Conduct on Complementarity and Division of Labour in Development Policy*“, 2007, http://www.devpractitioners.eu/fileadmin/Redaktion/Documents/Reference_Documents/EU_Code_of_Conduct.pdf
overené ku dňu 15.5.2011
- Poslanecká sněmovňa, „*Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů*“, 2008. <http://www.sbirka.cz/POSL4TYD/NOVE/10-151.htm>
overené ku dňu 15.5.2011
- Poslanecká sněmovňa ČR, „*Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů*“, 2010. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html
overené ku dňu 15.5.2011
- Vláda ČR, „*Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017*“, 2010. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html (stiahnuté 5.4.2011)
- Vláda ČR, „*Návrh na transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce ČR*“, 2008. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/obecne_informace_o_zrs_cr/transformace_systemu_zahranicni.html
overené ku dňu 15.5.2011
- Vláda ČR, „*Návrh Usnesení vlády České republiky č. 302 k institucionálnímu zajištění a Zásadám zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU*“, 2004. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/obecne_informace_o_zrs_cr/transformace_systemu_zahranicni.html
overené ku dňu 15.5.2011
- Vláda ČR, „*Programové prohlášení vlády 2007*“, 2007. <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=20780>
overené ku dňu 15.5.2011
- Vláda ČR, „*Statut Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci*“, 2007, (stiahnuté 30.3.2011) <http://www.czda.cz/editor/filestore/File/Statut%20Rady%20pro%20ZRS.pdf>
- Vláda ČR, „*Uznesení vlády České republiky*“, 1995. <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E>
overené ku dňu 15.5.2011

- Vláda ČR, „*Uznesení vlády České republiky č.765 návrhu alokace prostředků získaných realizací zákona o státním dluhopisovém programu dluhopisů na financování řešení důsledků kosovské krize a o změně zákona č. 530/1990 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, a změně zákona č. 328/1998 Sb., o vydání státních dluhopisů na úhradu schodku státního rozpočtu za rok 1997*“, 1999, http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/DD8C784A1B5012AFC12571B6006D108E
overené ku dňu 15.5.2011
- Vláda ČR, „*Usnesení vlády České republiky ze dne 19. září 2007 č. 1070 k transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky*“, 2007. http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/WebGovRes/044D1746E5B3D1EDC125735500251598?OpenDocument
overené ku dňu 15.5.2011

Knížné tituly:

- Nicol Adamcová, *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2006), 153 s.
- Zuzana Blahútová. *Česká republika a rozvojová spolupráce*“ (bakalárska práca, Masarykova Univerzita, 2006), 18-30.
- Maria Green Cowles, James Caporaso a Thomas Risse, *Transforming Europe: Europeanization and domestic change* (Ithaca: Cornell University Press, 2001). 272 s.
- Věra Exnerová, *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidé zajímají* (Praha: Člověk v tísni, 2005). 225 s.
- Kevin Featherstone a Claudio M. Radaelli, eds., *The politics of europeanization* (Oxford: Oxford University Press, 2003). 351 s.
- Petr Jehlička, Jiří Tomeš a Petr Daněk, *Stát, prostor, politika : vybrané otázky politické geografie* (Praha, Univerzita Karlova, 2000). 274 s.
- Petr Jelínek, Jan Kroužek a Václav Náprstek , *Rozvojová politika Evropské unie* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003). 92 s.
- Leona Šteigrová, „*Proces europeizace z hlediska vzdělávání a vzdělávací politiky*“ (dizertačná práca, Masarykova Univerzita, 2008), 14.
- Šárka Waisová, *Ve stínu modernity: perspektivy a problémy rozvoje* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005). 375 s.

Články v odborných časopisech a zborníkoch

- Klaus H. Goetz, „The new member states and the EU“, in *The new member states of European Union*, ed. Bulmer Simon et al. (New York:Oxford University Press, 2005),162-170.
- Petr Jelínek, „Jak dál s českou rozvojovou spoluprací?“, *Mezinárodní politika* 28, č. 1 (január 1994), s.8-11.
- Petr Lebeda, „Slibná koncepce vs. klesající rozpočet: Česká rozvojová pomoc na rozcestí?“, *Mezinárodní politika* 26, č. 1 (január 2002), s.13-15.
- François Mister, „The EU – Ethiopia’s main development partner?“, *The Courier*, č. 2 (september-október 2007).
<http://acp-eucourier.info/The-EU-Ethiopia-s.144.0.html?&L=qyplrcoeutomehg>
overené ku dňu 15.5.2011
- Simon Lightfoot, „Enlargement and the Challenge of EU Development Policy“, *Perspectives on European Politics and Society* 9, č. 2 (jún 2008):128-140,
http://www.ces.upol.cz/archiv/2009_1/Vittek_Lightfoot01_09.pdf
overené ku dňu 15.5.2011
- Urban Rusnák, Atila Szép a Danes Brzica, *Rozvojová pomoc a spolupráca* (Bratislava:Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, 2002). 151 s.
http://www.slovakaid.sk/uploads/2010/01/rozvoj_pomoc.pdf
overené ku dňu 15.5.2011
- Michael H. Smith, „European Union External Relations“, in *European Union Politics:2nd Edition*, ed. Michelle Cini et al. (Oxford: Oxford University Press, 2007), s.225-236
- Robert Stojanov a Pavel Nováček „Česká rozvojová pomoc 1995 – 2000“, in *K udržiteľnému rozvoji České republiky. Svazek II: Teoretická východiska, souvislosti, instituce*, ed. Bedřich Moldon et al. (Praha:Univerzita Karlova, 2003), 313-331
- Martin Vittek a Simon Lightfoot, „The Europeanization of Slovak Development Cooperation?“, *Contemporary European Studies* 3, č. 1 (január 2009): 20-36,
http://www.ces.upol.cz/archiv/2009_1/Vittek_Lightfoot01_09.pdf
overené ku dňu 15.5.2011

Ostatné elektronické zdroje

- Development Strategie, „ *The Consequences of Enlargement for Development policy*“ ,2003, 20,
http://ec.europa.eu/development/body/organisation/docs/study_conseq_enlarg_voll.pdf
overené ku dňu 15.5.2011
- Jana Hecová, „*Střední Evropa na cestě k efektivní rozvojové pomoci*“, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2007). 15s.
http://www.rozvojovka.cz/download/rozvojovapomoc_StredniEvropa_AMOhecova.pdf
overené ku dňu 15.5.2011
- Ondřej Horký, „*The Europeanization of development policy: Acceptance, accomodation and resistance of the Czech republic?*“ (Bonn: Deutsches Institut für Entwicklungspolitik, 2010). 46s.
[http://www.diegdi.de/CMSomepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/\\$FILE/DP%2018.2010.pdf](http://www.diegdi.de/CMSomepage/openwebcms3.nsf/%20ynDK_contentByKey%20/ANES-8BCEK3/$FILE/DP%2018.2010.pdf)
overené ku dňu 15.5.2011
- Petr Jelínek, „*Česká zahraniční rozvojová pomoc na počátku 21.století*“, (Bratislava: SlovakAid, 2002). 10s.
www.eng.slovakaid.sk/uploads/2010/01/mo2002-3-02.doc
overené ku dňu 15.5.2011
- Petr Jelínek, „*Jak realizovat rozvojovou spolupráci po vstupu do EÚ?*“ (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004). 9 s.
<http://www.isn.ethz.ch/isn/Digital-Library/Publications/Detail/?ots736=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24a6a8c7060233&ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&size738=10&lng=en&ots627=fce62fe0-528d-4884-9cdf-283c282cf0b2&id=29235>
overené ku dňu 15.5.2011
- Michal Kaplan, „*Zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky*“ (Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 2002). 24 s.
http://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf
overené ku dňu 15.5.2011
- OECD, *Development Co-operation Report 2004*, 2004, s.105.
<http://www.oecdilibrary.org/docserver/download/fulltext/4305011e.pdf?expires=1292949274&id=0000&acname=guest&checksum=8835C800685B8E2461F278144DCD9E6D>
overené ku dňu 15.5.2011
- „*Rozvojová politika Evropského společenství*“, portál rozvojovka.cz
http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-politika-evropskeho-spolecenstvi_228_5.htm
overené ku dňu 15.5.2011

- Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „Česká republika pomáhá: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009“, 2009.
http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-2009_101230.pdf
overené ku dnu 15.5.2011
- Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „Informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR realizované v roce 2009, 2010.“
http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/aktualne/informace_o_zahranicni_rozvojove_1.html
overené ku dnu 15.5.2011
- Ministerstvo zahraničních věcí ČR, OECD, „Rozvojová spolupráce České republiky, Zvláštní hodnocení výboru OECD pro rozvojovou pomoc“, 2007.
[.http://www.rozvojovka.cz/download/OECD_rozvojova_spolupraceCR_07_cz.pdf](http://www.rozvojovka.cz/download/OECD_rozvojova_spolupraceCR_07_cz.pdf)
overené ku dnu 15.5.2011
- Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „Statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky 2004-2008“, 2009.
http://www.businessinfo.cz/files/zahranicni-obchod/ZRS-CR-stats-2004-2008_100329.pdf
overené ku dnu 15.5.2011
- Ministerstvo zahraničních věcí ČR, „Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky, Statistická příloha 2002-2006“, 2007,
http://www.mzv.cz/public/3b/6e/dc/75802_14945_STATIST_DVOJLISTar07_cz_09_1_2.pdf
overené ku dnu 15.5.2011
- Blanka Šimunková, *Jak Česká republika snižuje globální chudobu: stínová zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci – retrospektiva pěti let* (Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2010). 57s
http://www.fors.cz/assets/files/Dokumenty/aidwatch_2010.pdf
overené ku dnu 15.5.2011
- Hana Urbanová, „*Jak funguje systém zahraniční rozvojové spolupráce v České republice?*“ (Praha: Multikulturní centrum, 2008). 11s.
http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/HUrbanova_JakfungujesystemrozvojovespoupracevCR_1.pdf
overené ku dnu 15.5.2011
- World Bank Atlas Method“, Oficiální stránka světové banky,
<http://data.worldbank.org/about/country-classifications/world-bank-atlas-method>
<http://data.worldbank.org/about/country-classifications/world-bank-atlas-method>
overené ku dnu 15.5.2011

Zoznam príloh

Príloha č. 1: Zloženie ZRP ČR z hľadiska sektoru v období rokov (graf)

Príloha č. 2: Objem celkovej ZRP ČR v rokoch 1996-2000 (tabuľka)

Príloha č. 3: Objem finančných prostriedkov vynaložených v rámci multilaterálnej spolupráce a jej podiel na ZRP ČR (tabuľka)

Príloha č. 4: Teritoriálne a sektorové vymedzenie rozvojovej politiky (tabuľka)

Príloha č. 5: Preferované oblasti ZRP ČR (tabuľka)

Príloha č. 6: Zloženie ZRP ČR z hľadiska sektoru v období rokov 2002-2004(graf)

Príloha č. 7: Objem celkovej oficiálnej ZRP ČR v rokoch 2002-2003 (tabuľka)

Príloha č. 8: Celkový objem multilaterálnej ZRP ČR a jej podiel na ZRP ČR (tabuľka)

Príloha č. 9: Organizačná štruktúra ZRP ČR (schéma)

Príloha č. 10: Percentuálny vývoj ZRP ČR podľa teritórií v období rokov 2005-2009 (graf)

Príloha č.11: Percentuálny podiel ZRP ČR podľa sektorov v období rokov 2005-2008 (graf)

Príloha č.12: Objem celkovej oficiálnej ZRP ČR a jej podiel na HNP (tabuľka)

Príloha č.13: Celkový objem multilaterálnej ZRP ČR a jej podiel na ZRP ČR (tabuľka)

Príloha č.14: Celkový objem príspevkov v rámci ZRP ČR do EÚ a ich podiel na multilaterálnej pomoci ČR (tabuľka)

Príloha č.15: Systém ZRP ČR po jeho transformácii (graf)